ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

# **Εθνική Στρατηγική** για την **Πρόληψη** και **Διαχείριση** της **Βίας** στο **Σχολείο** και **Σχέδιο Δράσης** 2024 - 2028

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

# Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο και Σχέδιο Δράσης 2024 - 2028

# Περιεχόμενα

**Κείμενο Εθνικής Στρατηγικής** ..... 4

Εισαγωγή ..... 5

Βασικά Στοιχεία Εθνικής Στρατηγικής ..... 10

Μεθοδολογία Σύνταξης Εθνικής Στρατηγικής ..... 15

Εταίροι / Οργανισμοί ..... 18

Παρακολούθηση Εθνικής Στρατηγικής ..... 20

**Σχέδιο Δράσης Εθνικής Στρατηγικής** ..... 21

ΠΥΛΩΝΑΣ 1: Διασφάλιση ασφαλούς και συμπεριληπτικού σχολικού περιβάλλοντος ..... 22

ΠΥΛΩΝΑΣ 2: Εκπαίδευση και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας ..... 32

ΠΥΛΩΝΑΣ 3: Εκπαίδευση και ενδυνάμωση παιδιών για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας ..... 40

ΠΥΛΩΝΑΣ 4: Μηχανισμοί παρακολούθησης και υλοποίησης των Πολιτικών και καταγραφής φαινομένων Βίας ..... 46

ΠΥΛΩΝΑΣ 5: Δημιουργία συνεργειών με άλλους φορείς ..... 50

# Κείμενο Εθνικής Στρατηγικής

# Εισαγωγή

Η σχολική βία και παραβατικότητα αποτελούν παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο με πολυδιάστατη φύση σε ό,τι αφορά τις αιτίες και τις εκδηλώσεις τους. Τα τελευταία χρόνια, το θέμα της βίας βρίσκεται στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος και απασχολεί τόσο τον εκπαιδευτικό κόσμο, όσο και την κοινωνία ευρύτερα. Η σχολική βία και παραβατικότητα είναι, δυστυχώς, φαινόμενα τα οποία παρουσιάζουν ραγδαία αυξητική τάση στο σύγχρονο σχολικό περιβάλλον. Δεδομένα από την UNESCO (2019, 2023) αναφέρουν πως ένα (1) στα τρία (3) παιδιά επηρεάζεται από τον σχολικό εκφοβισμό, ενώ ταυτόχρονα περισσότερο από το 11% του παγκόσμιου σχολικού πληθυσμού είναι θύμα εκφοβισμού (WHO, 2024). Όσον αφορά στην Κύπρο, η οποία συμμετείχε για πρώτη φορά στην έρευνα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), που διενεργήθηκε το 2021-2022 και την οποία διεκπεραιώνει το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ), τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 4,3% των μαθητών/μαθητριών μας –κυρίως των ηλικιών 11, 13 και 15 ετών– έχουν παραδεχθεί πως έχουν προκαλέσει εκφοβισμό σε άλλα παιδιά στο σχολείο, ενώ το 7,8% δήλωσαν πως έχουν θυματοποιηθεί στο σχολείο, καθώς έγιναν δέκτες εκφοβισμού, τουλάχιστον δύο με τρεις φορές τον μήνα (ΚΕΕΑ, 2024). Τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία είναι αδιαμφισβήτητα ανησυχητικά, καθώς συνδέονται άμεσα με συνέπειες σε τομείς όπως η ακαδημαϊκή επίδοση, η συμμετοχή στις σχολικές δραστηριότητες, η ψυχική και σωματική υγεία του παιδιού (Downes and Cefai, 2016), η έλλειψη κινήτρων και προσπάθειας και η ψυχική και σωματική υγεία των εκπαιδευτικών, παράγοντες που επιδεινώνουν τον φαύλο κύκλο της βίας.

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) της Κύπρου διατηρεί ως πάγια θέση την προώθηση του ασφαλούς σχολείου, δηλαδή την προστασία από όλες τις μορφές βίας, επιδιώκοντας να διασφαλίσει ότι τα σχολεία αποτελούν ένα ασφαλές περιβάλλον το οποίο προάγει τη συμμετοχή, τη συμπερίληψη, την καλλιέργεια αξιών και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων όλων των μελών της σχολικής κοινότητας και ιδιαίτερα των μαθητών/μαθητριών. Ως εκ τούτου, το ΥΠΑΝ μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (ΠΙ) - Παρατηρητηρίου για τη Βία στο Σχολείο (ΠΑ.ΒΙ.Σ.), προχώρησε στην υλοποίηση παγκύπριας έρευνας για το φαινόμενο της βίας στο σχολείο, η οποία ήταν διαχρονική και ολοκληρώθηκε σε διαδοχικές φάσεις (2019-2024). Στόχος της έρευνας ήταν, μεταξύ άλλων, η εξαγωγή βασικών αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων σχετικά με τις μορφές, την έκταση και τις τάσεις της βίας, τα οποία θα οδηγήσουν σε εισηγήσεις σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής για πρόληψη και διαχείριση του φαινομένου της βίας.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της παγκύπριας έρευνας (2019-2024), οι ατομικοί παράγοντες που φαίνεται να προβλέπουν την εμπλοκή των μαθητών/μαθητριών σε επεισόδια σχολικής βίας είναι: οι μαθησιακές δυσκολίες και νευροαναπτυξιακές διαταραχές, το άγχος το οποίο προβλέπει σε πολύ σημαντικό βαθμό την «εναντιωματικότητα» και το αίσθημα του θυμού, τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας (π.χ. ναρκισσισμός, σκληρότητα, αφοβία, παρορμητικότητα) και η έλλειψη συναισθηματικής ενσυναίσθησης. Πέραν των ατομικών χαρακτηριστικών, η έρευνα κατέδειξε και έναν αριθμό παραγόντων κινδύνου που σχετίζονται με το κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών/μαθητριών, όπως: αγχωτικά γεγονότα (COVID-19, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση), οι σχολικές

συγκρούσεις και η περιθωριοποίηση από συνομηλίκους. Εκτός από τους παράγοντες κινδύνου, μελετήθηκαν και οι παράγοντες προστασίας που συμβάλλουν στη μείωση της πιθανότητας εμφάνισης βίαιης συμπεριφοράς και στην προαγωγή ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος. Οι παράγοντες προστασίας που ανέδειξε η παγκύπρια έρευνα (2019-2024) διακρίνονται επίσης σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Στους ατομικούς παράγοντες προστασίας συμπεριλαμβάνεται η ψυχική ανθεκτικότητα του μαθητή/της μαθήτριας, η γνωστική ενσυναίσθηση και η ικανότητα ανάπτυξης δεσμού ως κοινωνικής δεξιότητας, ενώ στους περιβαλλοντικούς οι πρακτικές πρόληψης και οι παρεμβάσεις από τη σχολική μονάδα, η οικογένεια, η υποστήριξη από συνομηλίκους και το θετικό σχολικό κλίμα. Τα πιο πάνω ευρήματα επιβεβαιώνουν τη διεθνή βιβλιογραφία (Farrington, 1993; Olweus, 1994).

Στη βάση των ερευνητικών δεδομένων που συλλέγηκαν, το ΥΠΑΝ προχώρησε στη διαμόρφωση της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο 2024-2028 (ΕΣ). Η ΕΣ στοχεύει στη διαμόρφωση ενός ασφαλούς, φιλικού και ποιοτικού σχολικού περιβάλλοντος το οποίο να προάγει ειρηνικές στάσεις και αξίες και να επικεντρώνεται στην ανάπτυξη κοινωνικών και μαθησιακών δεξιοτήτων (WHO, 2019).

Στόχος της ΕΣ είναι να παρέχει ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης το οποίο θα συμβάλει αφενός στην πρόληψη της σχολικής βίας, μέσω της έμφασης στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και αφετέρου στη διαχείριση της σχολικής βίας, μέσω άμεσων και αποτελεσματικών παρεμβάσεων όταν παρατηρηθούν φαινόμενα βίας ή παραβατικότητας. Για τη διαμόρφωση της ΕΣ μελετήθηκε ένα εύρος βιβλιογραφικού υλικού προκειμένου να εντοπιστούν νέες διεθνείς πρακτικές και τάσεις στην πρόληψη και διαχείριση της βίας στο σχολείο, να μελετηθούν δράσεις που εφαρμόστηκαν καταγράφοντας θετικά αποτελέσματα, και να διασφαλιστεί η συμμόρφωση της Στρατηγικής με διεθνή πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές.

Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διαμόρφωση της Στρατηγικής λήφθηκαν υπόψιν διεθνή εγχειρίδια, στρατηγικές και σχέδια δράσης όπως το εγχειρίδιο κατευθυντήριων γραμμών «Integrated strategy against violence» του Συμβουλίου της Ευρώπης, το διαγνωστικό εργαλείο «Safe to Learn Diagnostic Tool» της UNESCO, το έγγραφο πολιτικής «Let's decide how to measure school violence/Global Education Monitoring Report» της UNESCO και η στρατηγική «The Global Partnership to End Violence Against Children».

Με βάση τη σύγχρονη βιβλιογραφία, η διαχείριση του φαινομένου της σχολικής βίας και παραβατικότητας στηρίζεται στην ολιστική προσέγγιση, εμπλέκοντας τόσο τους/τις μαθητές/μαθήτριες, όσο και τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς/κηδεμόνες, καθώς η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών, με την ανάλογη στήριξη από υποστηρικτικά συστήματα και μηχανισμούς, μπορεί να βοηθήσει στην πιο έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση αλλά και πρόληψη του φαινομένου (Council of Europe, 2006).

Συγκεκριμένα, ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καίριας σημασίας στη διαμόρφωση ενός ασφαλούς συναισθηματικού πλαισίου στο σχολείο, καθώς, μέσα από τη σχέση

εμπιστοσύνης που αναπτύσσουν με τους/τις μαθητές/μαθήτριες, μέσα από τον τρόπο που οι ίδιοι/ίδιες διαχειρίζονται περιστατικά αλλά και από τα πρότυπα συμπεριφοράς που προβάλλουν, μπορούν να διαμορφώσουν τις συμπεριφορές των μαθητών/μαθητριών και να συμβάλουν στην πρόληψη φαινομένων βίας και παραβατικότητας αλλά και στην έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείρισή τους (UNESCO, 2022). Επιπλέον, κρίσιμης σημασίας είναι και ο ρόλος των γονέων/κηδεμόνων, καθώς, τα πρότυπα συμπεριφοράς που επιδεικνύουν μπροστά στα παιδιά τους αλλά και οι αξίες με τις οποίες τα μεγαλώνουν αποτελούν παράγοντες προστασίας από βίαιες ή παραβατικές συμπεριφορές (WHO, 2019). Συνεπώς, ένας βασικός στόχος του Σχεδίου Δράσης της νέας Εθνικής Στρατηγικής είναι η εκπαίδευση και ενδυνάμωση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων/κηδεμόνων, για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας, καθώς όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, ο τρόπος που οι ίδιοι/ίδιες διαχειρίζονται περιστατικά και μεταφέρουν αξίες και πρότυπα συμπεριφοράς στους/στις μαθητές/μαθήτριες είναι καθοριστικός στην πρόληψη και ορθή διαχείριση περιστατικών (UNESCO, 2022; WHO, 2019) – (Πυλώνας 2: Εκπαίδευση και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας).

Αδιαμφισβήτητα σημαντική είναι η συμβολή των μαθητών/μαθητριών στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση της Στρατηγικής, καθώς η εμπλοκή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων, όπως και η οικοδόμηση κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων μπορούν να δράσουν ως παράγοντες πρόληψης και διαχείρισης περιστατικών βίας ή παραβατικότητας (Council of Europe, 2006). Λαμβάνοντας υπόψιν σχετικά δεδομένα της βιβλιογραφίας, στο Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνεται ο στόχος της εκπαίδευσης και ενδυνάμωσης των παιδιών για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας (Πυλώνας 3: Εκπαίδευση και ενδυνάμωση παιδιών για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας).

Επιπρόσθετα, στη βάση της ολιστικής προσέγγισης για την αποτελεσματική υλοποίηση της Στρατηγικής, είναι απαραίτητο να υπάρχουν και οι ανάλογοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί, έτσι ώστε να μπορούν με τα ανάλογα συστήματα συλλογής και ανάλυσης δεδομένων να διευκολύνουν και να τροποποιούν δράσεις και προσεγγίσεις βάσει των αναγκών και των περιστατικών που παρατηρούνται (WHO, 2019) – (Πυλώνας 4: Μηχανισμοί παρακολούθησης και υλοποίησης των πολιτικών και καταγραφής φαινομένων βίας).

Επιπλέον, μέσω της έμφασης στη δημιουργία συμπεριληπτικών σχολείων, της προαγωγής κουλτούρας σεβασμού της διαφορετικότητας και της διαφύλαξης όλων των εμπλεκόμενων μερών από οποιαδήποτε μορφή ρατσισμού, μπορεί να επιτευχθεί ένα κλίμα φυσικής και συναισθηματικής ασφάλειας προς τα μέλη των σχολικών μονάδων, γεγονός που αποτελεί παράγοντα πρόληψης και ορθής διαχείρισης περιστατικών σχολικής βίας (UNESCO, 2021). Η επιδίωξη της συμπερίληψης θα συμβάλει στη διασφάλιση ενός κλίματος χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα, αποτελώντας ακόμη έναν παράγοντα πρόληψης φαινομένων βίας ή εκφοβισμού και συμβάλλοντας σε μια ορθή

προσέγγιση ως προς τη διαχείριση περιστατικών. Με βάση τα πιο πάνω, δίνει έμφαση σε όλες τις γενεσιουργούς αιτίες εκδήλωσης φαινομένων βίας, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης ανισότητας και των έμφυλων στερεοτύπων. Επιπρόσθετα, έρευνες δείχνουν πως αποτελεσματικές πρακτικές πρόληψης της βίας και της παραβατικότητας σχετίζονται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλήματος, διαχείρισης θυμού, επίλυσης συγκρούσεων, έκφρασης συναισθημάτων, συνεργασίας και ενσυναίσθησης (Μπίμπου - Νάκου & Νικηφορίδης, 2016) - (Πυλώνας 1: Διασφάλιση ασφαλούς και συμπεριληπτικού σχολικού περιβάλλοντος).

Πέραν της βιβλιογραφίας, για τον σχεδιασμό της ΕΣ λήφθηκε υπόψιν η πολιτική του ΥΠΑΝ όπως παρουσιάζεται με τα μέτρα που εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο την 1/11/2023 για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας στα σχολεία, μεταξύ των οποίων είναι η απλοποίηση των διαδικασιών διαχείρισης κρίσεων, η εισαγωγή προληπτικών προγραμμάτων στην προσχολική ηλικία, αλλά και η αύξηση της φρούρησης των σχολείων (ΥΠΑΝ, 2023). Ως εκ τούτου, τα νέα μέτρα και οι νέες προτεραιότητες του ΥΠΑΝ συμπεριλήφθηκαν στη διαμόρφωση του σχετικού Σχεδίου Δράσης, καθώς αποτελούν άμεσα εφαρμόσιμες ενέργειες αναφορικά με το φαινόμενο της βίας και της παραβατικότητας στα σχολεία. Επιπρόσθετα, με τα νέα μέτρα που υιοθετεί το ΥΠΑΝ σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες που προωθούνται με τη νέα ΕΣ, επιδιώκεται η συνεργασία για την αντιμετώπιση του πολυδιάστατου φαινομένου της βίας και της παραβατικότητας μέσα από συνέργειες με άλλους κοινωνικούς φορείς αλλά και μέσω της διασύνδεσης με υπάρχουσες Νομοθεσίες και Στρατηγικές που βρίσκονται σε ισχύ αυτή τη στιγμή στη χώρα μας (Πυλώνας 5: Δημιουργία Συνεργειών με άλλους φορείς), όπως είναι ο περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμος του 2020 (Ν. 185(Ι) και Τροποποιητικός Νόμος του 2024 (Ν. 100(Ι)[1] .

Επιπλέον, η ΕΣ εναρμονίζεται και με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) https://rm.coe.int/1680462536, καθώς και με τον Κυρωτικό Νόμο της Κυπριακής Δημοκρατίας https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2017_3_014.pdf.

Τέλος, ένα επιπλέον σημαντικό στοιχείο που αναδείχθηκε μέσα από διεθνείς έρευνες είναι η έμφαση τόσο σε ενέργειες πρόληψης για ενδυνάμωση ενάντια στην εκδήλωση περιστατικών όσο και σε δράσεις διαχείρισης περιστατικών, όταν αυτά προκύπτουν (WHO, 2019). Συνεπώς, το Σχέδιο Δράσης και οι θεματικές/πυλώνες που περιλαμβάνονται σε αυτό καλύπτουν τόσο την πρόληψη όσο και τη διαχείριση περιστατικών. Η υλοποίηση της νέας ΕΣ στοχεύει να έχει θετική επίδραση στην πρόληψη της βίας και της παραβατικότητας μακροπρόθεσμα, όπως και να μειώσει τον αριθμό των περιστατικών, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής όλων των εμπλεκομένων και μειώνοντας το κόστος που επιφέρουν οι παραβατικές και βίαιες συμπεριφορές.

[1]Οι περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμοι του 2020 και 2024 - Ενοποίηση (https://sch.cy/mc/387/peri_prolipsis_kai_antimetopisis_endoscholikis_vias_nomoi_2020_2024_enopoiisi.pdf)

Σκοπός του παρόντος αρχείου είναι να παρουσιαστεί η Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο, 2024 – 2028 και το συναφές Σχέδιο Δράσης. Για τη διαμόρφωσή τους ζητήθηκε η γνώμη των Εταίρων της Στρατηγικής ως προς τις προτεινόμενες θεματικές/πυλώνες και δράσεις. Οι απόψεις των Εταίρων συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου και στη συνέχεια μέσω διαδικτυακών εργαστηρίων. Επιπλέον, διενεργήθηκαν ατομικές συνεντεύξεις με αριθμό εμπλεκόμενων φορέων για τη συλλογή απόψεων ως προς την αποστολή και τις προτεινόμενες δράσεις της νέας ΕΣ. Ακολούθως, και στη βάση των συμπερασμάτων που συγκεντρώθηκαν κατά την αξιολόγηση της προηγούμενης Εθνικής Στρατηγικής (Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο 2018 – 2022) και του Σχεδίου που προτάθηκε για τη νέα Εθνική Στρατηγική από την εταιρεία KPMG, διαμορφώθηκε νέο Σχέδιο, το οποίο προωθήθηκε για διαβούλευση με τους Εταίρους, με στόχο τη διαμόρφωση του τελικού κειμένου.

**Επισημαίνεται ότι η προσέγγιση της ΕΣ είναι ανθρωποκεντρική, ολιστική, ισορροπημένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη ως προς την πρόληψη και διαχείριση του φαινομένου της βίας στο σχολείο.** Οι μεθοδολογίες που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωσή της είναι τα μοντέλα PRISM, VMOST, και SEM, τα οποία εξειδικεύονται στην αξιολόγηση και στον σχεδιασμό στρατηγικών και συμπεριλαμβάνουν τους βασικούς πυλώνες όπως το όραμα, οι κανόνες, οι τακτικές και τα διάφορα επίπεδα στα οποία πρέπει να βασίζεται η κάθε στρατηγική.

# Βασικά Στοιχεία Εθνικής Στρατηγικής

## Βία: Ορισμός

Στην ΕΣ για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο 2024 – 2028, υιοθετήθηκε ο ορισμός της βίας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO), όπου:

**«βία ορίζεται ως η σκόπιμη χρήση φυσικής δύναμης ή εξουσίας, είτε με μορφή απειλής είτε εμπράκτως, κατά του εαυτού, ενός άλλου προσώπου ή εναντίον μιας ομάδας ή μιας κοινότητας, η οποία είτε επιφέρει ή έχει μεγάλη πιθανότητα να επιφέρει τραυματισμό, θάνατο, ψυχολογική βλάβη, δυσλειτουργική ανάπτυξη ή στέρηση» (Krug et al., 2002).**

Έχει υιοθετηθεί επίσης ο ορισμός της σχολικής βίας από την UNESCO, όπου:

«η σχολική βία είναι η βία που εκδηλώνεται μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας (μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικοί, διευθυντική ομάδα, άλλοι επαγγελματίες που εργάζονται στη σχολική μονάδα), στον χώρο του σχολείου και στη διαδρομή από και προς αυτό, κατά τη διάρκεια σχολικών εκδηλώσεων/δραστηριοτήτων και στη διαδρομή από και προς αυτές, καθώς επίσης και στον ψηφιακό χώρο. Περιλαμβάνει ένα εύρος συμπεριφορών, από την προσβολή μέχρι την αφαίρεση ζωής. Μορφές της σχολικής βίας είναι η σωματική, η ψυχολογική, η σεξουαλική και ο σχολικός εκφοβισμός» (UNESCO, 2017),

καθώς και ο ορισμός της ενδοσχολικής βίας, σύμφωνα με τους περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμους του 2020 και 2024:

«ενδοσχολική βία» σημαίνει τη βία εντός του χώρου του σχολείου, που περιλαμβάνει όλες τις μορφές ενδοσχολικής βίας, παραβατικές ή και άλλες παράνομες, εγκληματικές πράξεις, απόπειρες, εμπειρίες θυματοποίησης και εκφοβισμού, χρήση παράνομων ουσιών, δράση παραβατικών ομάδων και επιθετικότητα, καθώς και τη βία που παράγεται εκτός σχολείου, αλλά μεταφέρεται στο σχολείο, που δυνατόν να επηρεάσουν αρνητικά τη διαδικασία μάθησης και το σχολικό κλίμα».

## Μορφές Βίας

Σύμφωνα με τους περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμους του 2020 και 2024, «μορφές βίας στο σχολείο σημαίνει τη σωματική, λεκτική και ψυχολογική κακοποίηση, τον διαδικτυακό, εργασιακό και σχολικό εκφοβισμό, τις διακρίσεις, τις ρατσιστικές συμπεριφορές, τις απειλές, την έλλειψη σεβασμού ατόμων με αναπηρίες, τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, τη χρήση και κατοχή ουσιών, καπνικών προϊόντων και αλκοόλ, τη χρήση και κατοχή μέσων που δύναται να επιφέρουν βλάβη, την εμπορία προσώπων, τις ενέργειες εμπορικής, ηθικής και ιδεολογικής εκμετάλλευσης, καθώς και οποιαδήποτε άλλη μορφή βίας ή/και οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα που επηρεάζουν τη λειτουργία του σχολείου και το σχολικό κλίμα».

## Όραμα ΥΠΑΝ

Όραμα του ΥΠΑΝ είναι η διαμόρφωση εγγράμματων πολιτών με δεξιότητες, υπευθυνότητα, δημοκρατικό ήθος, ιστορική ταυτότητα, αλλά και σεβασμό στη διαφορετικότητα. Πολιτών με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ικανών να συμβάλουν δημιουργικά στην ανάπτυξη της κοινωνίας και στην αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσω της παιδείας, του αθλητισμού και της ενδυνάμωσης της νεολαίας (ΥΠΑΝ, 2023).

## Αποστολή ΥΠΑΝ

Η συνεχής αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης για διασφάλιση ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλους/όλες τους/τις εκπαιδευόμενους/εκπαιδευόμενες, μέσω της εφαρμογής εκπαιδευτικής πολιτικής που να διέπεται από τις αξίες της ισότητας, της συμμετοχικότητας, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, με στόχο τη διά βίου ισορροπημένη και ολόπλευρη ανάπτυξη, με την παράλληλη ενίσχυση του αθλητισμού και την ενδυνάμωση της νεολαίας (ΥΠΑΝ, 2023).

## Σκοπός Εθνικής Στρατηγικής

Σκοπός της νέας ΕΣ είναι η υιοθέτηση μίας ολιστικής προσέγγισης, η οποία θα διασφαλίσει την ενδυνάμωση και την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σχολικής βίας και παραβατικότητας, μέσω της δημιουργίας ενός ασφαλούς σχολικού κλίματος, το οποίο να προωθεί έμπρακτα κουλτούρα συμπερίληψης και καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων.

Η ΕΣ, προκειμένου να οδηγεί στην εκπλήρωση του οράματος, της αποστολής και των Στρατηγικών Επιδιώξεων του ΥΠΑΝ, ενισχύεται από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων και δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός Σχεδίου Δράσης. Μέσω της ολιστικής προσέγγισης που προωθείται επιλέγηκαν προσεγγίσεις που στοχεύουν στην εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων μερών τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση του προαναφερθέντος Σχεδίου Δράσης, σχηματίζοντας συνέργειες οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής.

Στο Σχέδιο Δράσης συμπεριλήφθηκαν δράσεις και συνέργειες με οργανώσεις εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων, καθώς η ενδυνάμωσή τους με γνώσεις και δεξιότητες αλλά και η εμπλοκή τους στην πρόληψη και διαχείριση περιστατικών βίας αποτελεί καίρια προϋπόθεση για τη διασφάλιση ενός ασφαλούς σχολικού κλίματος και την υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών, με σκοπό τη διαμόρφωση αποδεκτών συμπεριφορών στο σχολικό περιβάλλον. Επιπρόσθετα, μεγάλη συμβολή στον σχεδιασμό και υλοποίηση της Στρατηγικής διαδραματίζουν οι ίδιοι/οι ίδιες οι μαθητές/μαθήτριες καθώς η συμμετοχή τους είναι καθοριστικής σημασίας για την αποτελεσματική υλοποίησή της, κάτι που υπογραμμίζεται ως προτεραιότητα στη νέα ΕΣ. Επιπλέον, επιδιώκεται η δημιουργία συνεργειών με εσωτερικούς και εξωτερικούς

προς το ΥΠΑΝ φορείς και οργανισμούς, με σκοπό την εφαρμογή και προώθηση μίας ενιαίας πολιτικής για τη διαχείριση του φαινομένου. Τέλος, η ύπαρξη υποστηρικτικών συστημάτων ενισχύει την προώθηση και εφαρμογή των δράσεων με στόχο την αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητα της ΕΣ.

Συνεπώς, η ολιστική προσέγγιση συμβάλλει στην ανάδειξη του ρόλου και των ευθυνών των εμπλεκόμενων Εταίρων μέσω των επιμέρους δράσεων, στην προσπάθεια επίτευξης του κοινού στόχου της πρόληψης και διαχείρισης της βίας στα σχολεία και εν τέλει, της επίτευξης του οράματος του ΥΠΑΝ και του σκοπού και των στόχων της ΕΣ.

## Πυλώνες Εθνικής Στρατηγικής

Οι Πυλώνες της ΕΣ συνιστούν τους βασικούς άξονες πάνω στους οποίους κινούνται και επικεντρώνονται οι οργανωμένες προσπάθειες και ενέργειες του Σχεδίου Δράσης για να επιτευχθεί ο σκοπός της ΕΣ.

Οι βασικοί αυτοί Πυλώνες λειτουργούν συμπληρωματικά και αλληλένδετα. Η προώθηση ενεργειών για επίτευξη του ενός, αναπόφευκτα έχει θετικό αντίκτυπο και στους άλλους. Η συντονισμένη και παράλληλη δράση προς όλες τις κατευθύνσεις, στη βάση και της ολιστικής προσέγγισης που υιοθετείται, είναι απαραίτητη και ταυτόχρονα αναπόφευκτη με σκοπό την επίτευξη του οράματος και της αποστολής του ΥΠΑΝ.

Ως Πυλώνες της ΕΣ έχουν καθοριστεί οι ακόλουθοι:

1. **Διασφάλιση ασφαλούς και συμπεριληπτικού σχολικού περιβάλλοντος,** τόσο σε ό,τι αφορά την ενίσχυση των φυσικών δομών που προσφέρονται στον σχολικό πληθυσμό, όσο και σε ενέργειες που στοχεύουν στην ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας και συμπερίληψης για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

2. **Εκπαίδευση και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας,** με προσανατολισμό στην ενίσχυση γνώσεων και κοινωνικών δεξιοτήτων που είναι χρήσιμες για την πρόληψη και διαχείριση του φαινομένου της βίας στα σχολεία, αλλά και την ενδυνάμωση της μεταξύ τους επικοινωνίας, με στόχο την ολοκληρωμένη ανταλλαγή πληροφοριών για αλληλοϋποστήριξη και έγκαιρη παρέμβαση.

3. **Εκπαίδευση και ενδυνάμωση παιδιών για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας,** εμβαθύνοντας στην ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω διαδραστικών δραστηριοτήτων, και την ενδυνάμωση των γνώσεων που αφορούν στα δικαιώματα και υποχρεώσεις που έχουν οι ίδιοι/ίδιες και οι γύρω τους και σχετίζονται με θέματα γύρω από τη σχολική βία.

4. **Μηχανισμοί παρακολούθησης και υλοποίησης των πολιτικών και καταγραφής φαινομένων βίας,** δηλαδή συστήματα και μέθοδοι που υποστηρίζουν και βοηθούν στην υλοποίηση ενεργειών και δράσεων της Στρατηγικής και διασφαλίζουν την ύπαρξη μηχανισμού ελέγχου για την εφαρμογή των πολιτικών και μηχανισμού για την καταγραφή των φαινομένων βίας.

5. **Δημιουργία συνεργειών με άλλους φορείς**, προκειμένου μέσω της συνεργασίας και της αλληλοπροώθησης των δράσεων να ενισχυθεί η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επί των σχετικών θεμάτων, αλλά και η ανάπτυξη κοινών δράσεων.

Οι πιο πάνω Πυλώνες δημιουργούν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής, επιστημονικά τεκμηριωμένο, που θα καταστήσει την ΕΣ βιώσιμη και αποτελεσματική. Ο κάθε ένας από τους πέντε (5) Πυλώνες στο Σχέδιο Δράσης που αναπτύχθηκε αναλύεται σε επιμέρους Δράσεις και Δραστηριότητες, με καθορισμένο Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, υπεύθυνους Συντονιστές/Συμμετέχοντες, καθώς και Δείκτες Εκροών για σκοπούς παρακολούθησης. Όλες οι Δράσεις/Δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο σχετικό Σχέδιο Δράσης, αφενός, βοηθούν στην πρόληψη του φαινομένου της βίας στα σχολεία, και αφετέρου ενισχύουν τη διαχείριση και αντιμετώπιση των περιστατικών, όταν αυτά εκδηλωθούν.

## Διασύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με σχετικές Νομοθεσίες

Η Εθνική Στρατηγική διασυνδέεται με τις πιο κάτω Νομοθεσίες:

1. Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999 (113(I)/1999)
2. Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 και του 2014
3. Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 (216/1990)
4. Ο περί Παιδιών σε Σύγκρουση με το Νόμο, Νόμος του 2021
5. Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014 [91(I)/2014]
6. Ο περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμος του 2020 (185(I)/2020) - Ο περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2024
7. Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021 (Ν. 115(I)/2021)
8. Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000 (Ν.119(I)/2000)
9. Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2014 (Ν. 60(I)/2014)
10. Ο περί Παιδιών Νόμος (ΚΕΦ. 352)
11. Οι περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτική Φοίτηση και Παροχή Δωρεάν Παιδείας) Νόμοι του 1993 (Ν. 24(I)/1993) έως 2024
12. Ο Περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμος του 2001 (138(I)/2001).

## Διασύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με σχετικές Στρατηγικές/Πολιτικές

Η Εθνική Στρατηγική διασυνδέεται με τις ακόλουθες Στρατηγικές/Πολιτικές, προνοώντας για την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή επανάληψη δράσεων:

1. Διασύνδεση με την Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων μέσω των πιο κάτω Δράσεων που περιλαμβάνονται στην εν λόγω Στρατηγική:

   - Δράση 7.1: Εμπλουτισμός του περιεχομένου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με δράσεις που προάγουν την ενσυναίσθηση, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, την πρόληψη για τη βία κατά των γυναικών, τη συναίνεση και τον σεβασμό.

   - Δράση 7.2: Επιμορφωτικά προγράμματα για καθηγητές/καθηγήτριες Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής και άλλους/άλλες εκπαιδευτικούς για αποδόμηση έμφυλων στερεοτύπων και ισότητα των φύλων.

2. Διασύνδεση με την Αντιρατσιστική Πολιτική του ΥΠΑΝ μέσω εξοικείωσης των μαθητών/μαθητριών και των εκπαιδευτικών με τους όρους και τον Οδηγό διαχείρισης και καταγραφής ρατσιστικών περιστατικών που αναγράφονται στην εν λόγω πολιτική.

3. Διασύνδεση με την εγκύκλιο για την πρόληψη και αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού, προκειμένου να δοθεί έμφαση στους παράγοντες πρόληψης μέσω της επένδυσης στην ποιότητα και ασφάλεια του σχολικού κλίματος, καθώς και στα μέτρα διαχείρισης περιστατικών με συγκεκριμένα βήματα και ενέργειες για έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση.

4. Διασύνδεση με το κείμενο πολιτικής για την ένταξη των μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία στο Κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της ανάπτυξης συντονισμένων μέτρων παρέμβασης για ομαλή ένταξη, της δημιουργίας θεσμών για ποιοτική και αποτελεσματική εκπαίδευση, καθώς και την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, γονέων/κηδεμόνων και μαθητών/μαθητριών αναφορικά με τις αξίες της πολυπολιτισμικότητας.

5. Διασύνδεση με την Εθνική Στρατηγική για τη Νεολαία και τις δράσεις που διασφαλίζουν ότι όλοι/όλες ανεξαιρέτως οι νέοι/νέες της Κύπρου έχουν τις ευκαιρίες και την ενδυνάμωση ώστε να φτάσουν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους σε όλους τους τομείς της ζωής τους και να αξιοποιήσουν τα ταλέντα τους για το καλό των ιδίων αλλά και της κοινωνίας.

6. Διασύνδεση με την Εθνική Στρατηγική για τη Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων, προκειμένου να δοθεί έμφαση στην πρόληψη μέσω προγραμμάτων ενδυνάμωσης των παιδιών.

7. Διασύνδεση με την Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας, 2021-2023.

8. Διασύνδεση με την Εθνική Στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο, 2018-2023.

# Μεθοδολογία Σύνταξης Εθνικής Στρατηγικής

**Συνεντεύξεις με υψηλόβαθμα στελέχη εντός και εκτός ΥΠΑΝ**

Πραγματοποίηση ατομικών συνεντεύξεων με υψηλόβαθμα στελέχη του ΥΠΑΝ και τις Επιτρόπους Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, Ισότητας των Φύλων και Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, οι οποίοι/οι οποίες έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση της νέας Εθνικής Στρατηγικής. Σκοπός των συνεντεύξεων ήταν η συλλογή των απόψεων των συγκεκριμένων ατόμων για το όραμα, τους στόχους αλλά και τις προτεινόμενες δράσεις που θα περιλαμβάνονται στη νέα Εθνική Στρατηγική.

**Εργαστήρια με τους Εταίρους της νέας Εθνικής Στρατηγικής**

Διεξαγωγή έρευνας με στόχο τη συλλογή των απόψεων των Εταίρων της νέας Εθνικής Στρατηγικής μέσω συμπλήρωσης ενός ερωτηματολογίου και στη συνέχεια μέσω διαδικτυακών εργαστηρίων. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν επτά (7) διαδραστικά διαδικτυακά εργαστήρια, στα οποία συζητήθηκαν οι προτεινόμενοι Πυλώνες και δράσεις που ετοιμάστηκαν, ούτως ώστε να συλλεχθούν οι απόψεις των Εταίρων. Πριν από τη διενέργεια των διαδικτυακών εργαστηρίων, αποστάλθηκε σχετικό υλικό στους Εταίρους, που περιλάμβανε τις προτεινόμενες θεματικές και δράσεις με σκοπό να προετοιμάσουν τα σχόλιά τους για το εργαστήριο. Στα εργαστήρια συμμετείχαν οργανώσεις γονέων/κηδεμόνων (ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ) και εκπαιδευτικών (ΟΕΛΜΕΚ), υπηρεσίες του ΥΠΑΝ, ομάδες του ΥΔΔΤ, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και διάφοροι ΜΚΟ των οποίων οι υπηρεσίες συνάδουν με τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής.

**Εργαστήρια με μαθητές/μαθήτριες**

Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού της νέας Εθνικής Στρατηγικής λήφθηκαν υπόψιν οι απόψεις των μαθητών/μαθητριών, μέσω της ΠΣΕΜ και της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων του Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, καθώς συμμετείχαν σε ξεχωριστό εργαστήριο στο οποίο συζητήθηκαν οι απόψεις τους, οι ανησυχίες τους, καθώς και οι εισηγήσεις που έχουν βιώνοντας την τρέχουσα κατάσταση στα σχολεία.

**Ερωτηματολόγια στα Τμήματα Ψυχολογίας των Πανεπιστημίων της Κύπρου**

Διεξαγωγή έρευνας μέσω ερωτηματολογίου στα Τμήματα Ψυχολογίας των Πανεπιστημίων της Κύπρου, με σκοπό τη συλλογή των απόψεων των ειδικών επιστημόνων ψυχολογίας για τις προτεινόμενες θεματικές και τις δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής. Μέσω αυτής της μεθόδου συλλέχθηκε η επιστημονική άποψη των επαγγελματιών, με βάση την κατάρτιση που έχουν σε θέματα ψυχολογίας και συναφείς κλάδους.

**Πληροφόρηση από την αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο (2018 – 2022*)**

Μελέτη της πληροφόρησης που υπάρχει σχετικά με την Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο (2018 – 2022*), όπως για παράδειγμα το τελικό κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής, η «Συνοπτική Έκθεση και Χρονοδιάγραμμα Ενεργειών/Εκκρεμοτήτων» της υφιστάμενης Εθνικής Στρατηγικής και άλλες εγκύκλιοι που αφορούν σε ενέργειες στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής. Μέσω αυτών διατυπώθηκε Έκθεση με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την αξιολόγηση της Στρατηγικής, τα οποία ήταν χρήσιμα στον σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο 2024 – 2028 και αποτέλεσαν βάση για αρκετές δράσεις και προσεγγίσεις.

*Παράταση μέχρι τον Αύγουστο του 2024 με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (Αρ. Απόφασης 94.244, ημερ. 18/1/2023)

**Μελέτη διεθνούς βιβλιογραφίας, στρατηγικών και πολιτικών**

Για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής μελετήθηκαν και λήφθηκαν υπόψιν διεθνή εγχειρίδια, κατευθυντήριες γραμμές, στρατηγικές και σχέδια δράσης. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν και λήφθηκαν υπόψιν τα ακόλουθα:


1. Έκθεση 2 - HBSC 2021/22: Δελτίο Τύπου: Βία μεταξύ Συνομηλίκων και Εκφοβισμός στην Ευρώπη, την Κεντρική Ασία και τον Καναδά (ΚΕΕΑ, Απρίλιος-Μάιος 2024) (Ανακτήθηκε από https://keea-hbsc.pi.ac.cy/hbsc/index.php?id=apotelsmata Σεπτέμβριος, 2024).
2. Πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
3. Πρακτικό εγχειρίδιο «Πρόληψης της Βίας στα σχολεία» από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (World Health Organization, 2019).
4. Ενέργειες για αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας στα σχολεία (ΥΠΑΝ, 2023) (Ανακτήθηκε από https://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp16514a, Ιούνιος, 2024).
5. Εισηγήσεις από την «Αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής για Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο (2018-2022)».
6. Μπίμπου - Νάκου & Νικηφορίδης, (2016). Νεανική παραβατικότητα.
7. Στρατηγικό σχέδιο 2024-2026. (ΥΠΑΝ, 2023) (Ανακτήθηκε από https://archeia.moec.gov.cy/mc/642/stratigiko_schedio_ypan_2024_2026.pdf, Ιούνιος, 2024)
8. Council of Europe (2006). Violence reduction in schools – how to make a difference.
9. Downes and Cefai (2016). How to Prevent and Tackle Bullying and School Violence.
10. Farrington, D. P. (1993). Understanding and preventing bullying. Crime and Justice, 17, 381-458.
11. Krug et al. (2002). “World report on violence and health” Archived 2015-08-22 at the Wayback Machine, World Health Organization, 2002.
12. Olweus, D. (1994). Bullying at school: Basic facts and an effective intervention programme. Promoting the well-being of children, 20-27.
13. UNESCO (2019). Behind the numbers: Ending school violence and bullying.
14. UNESCO (2021). Violence and bullying in educational settings. The experience of children and young people with disabilities.
15. UNESCO (2022). The key role of teachers in ending school violence and bullying.
16. UNESCO (2023). What you need to know about school violence and bullying. Available at: What you need to know about school violence and bullying (Accessed: March 2024).
17. WHO (2019). School-based Violence Prevention. A practical handbook.
18. WHO (2024). One in six school-aged children experiences cyberbullying, finds new WHO/Europe study. Available at: One in six school-aged children experiences cyberbullying, finds new WHO/Europe study (Accessed: March 2024).

**Διαβούλευση με τους Εταίρους**

Για την τελική διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγικής, το Σχέδιο της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο, 2024 – 2028, δόθηκε για μελέτη στους Εταίρους και τέθηκε αρχικά σε Στοχευμένη Διαβούλευση, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από όλες τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ, από τις Υπηρεσίες που αρμοδίως ασχολούνται με θέματα βίας και παραβατικότητας, καθώς και τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής 2018-2022. Ακολούθησε Δημόσια Διαβούλευση μέσω της πλατφόρμας η-Διαβούλευση. Στη βάση της Στοχευμένης και της Δημόσιας Διαβούλευσης, το Σχέδιο της νέας Εθνικής Στρατηγικής αναθεωρήθηκε και έγινε ανάληψη της ευθύνης Συντονισμού Δράσεων/ Δραστηριοτήτων.

# Εταίροι/Οργανισμοί

| **Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ)** |
|---|
| Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ)/ Παρατηρητήριο για τη Βία στο Σχολείο (ΠΑ.ΒΙ.Σ.) |
| Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΔΔΕ) |
| Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης (ΔΜΓΕ) |
| Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΔΜΤΕΕΚ) |
| Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΑΕ) |
| Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (ΥΕΨ) |
| Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) |
| Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (ΕΑΥΠ) |
| Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης (ΟΑΠ) |
| Γραφείο Πολιτικής Άμυνας, Ασφάλειας και Υγείας |
| Γραφείο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα |
| Διατμηματική Επιτροπή για την Ομαλή Μετάβαση |
| Επιτροπή Πρόληψης και Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών (ΠΚΣΚΠ) |
| Ομάδα Ασφαλούς Σχολείου (ΟΑΣ) |
| Μονάδα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΠΑΑ) |
| **Υπουργείο Υγείας** |
| Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας (ΥΨΥ) |
| Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (ΥΨΥΠΕ) |
| Υπηρεσίες Αναζωογόνησης |
| Σχολιατρική Υπηρεσία και Υπηρεσία Επισκεπτριών Υγείας |
| **Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας** |
| Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) |
| **Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως (ΥΔΔΤ)** |
| Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Σωφρονιστικής Πολιτικής |
| Αστυνομία – Τμήμα Καταπολέμησης Εγκλήματος |
| **Υπουργείο Εσωτερικών** |
| Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών |
| **Ανεξάρτητοι θεσμοί** |
| Επίτροπος Ισότητας των Φύλων |
| Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού |
| Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα |
| **Οργανώσεις/Ομάδες Μαθητών/Μαθητριών** |
| Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (ΠΣΕΜ) |
| Παιδοβουλή - Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Προστασίας και Ευημερίας του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ) |
| Ομάδα Εφήβων Συμβούλων Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού (ΟΕΣ) |

| Οργανώσεις Εκπαιδευτικών |
| --- |
| Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων (ΠΟΕΔ) |
| Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου (ΟΕΛΜΕΚ) |
| Οργάνωση Λειτουργών Τεχνικής Εκπαίδευσης Κύπρου (ΟΛΤΕΚ) |
| **Οργανώσεις Γονέων/Κηδεμόνων** |
| Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων και Κοινοτικών Νηπιαγωγείων (ΠΣΟΓΚΔΚΝ) |
| Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΣΟΣΓΣΔΕ) |
| Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ) |
| Παγκύπρια Σχολή Γονέων |
| **Κυβερνητικοί και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί** |
| Συμβούλιο Νεολαίας Κύπρου (Συ.Ν.Κ.) |
| Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου (ΟΝΕΚ) |
| Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) |
| Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού (ΚΟΑ) |
| Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου (ΘΟΚ) |
| Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου |
| Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου |
| Αρχή Ραδιοτηλεόρασης |
| Hope For Children - CRC Policy Center |
| ACCEPT-ΛΟΑΤΙ |
| Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ) |
| Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ) |
| Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS) |
| ΚΕΝΘΕΑ |
| Πρόσβαση |
| Συμβούλιο Φωνή |
| Social Policy and Action Organization |
| CARDET |
| **Άλλοι οργανισμοί** |
| Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) |
| Δημόσια και Ιδιωτικά Πανεπιστήμια της Κύπρου |
| Σχολικές Εφορείες |

# Παρακολούθηση Εθνικής Στρατηγικής

Η πορεία υλοποίησης της ΕΣ θα παρακολουθείται με τους πιο κάτω τρόπους:

### 1. Μέσω Συντονιστή/Συντονίστριας Δράσης/Δραστηριότητας

Η κάθε δράση/δραστηριότητα που περιλαμβάνεται στη νέα ΕΣ διαθέτει έναν/μία Εταίρο-Συντονιστή/Συντονίστρια ο οποίος/η οποία έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

i. Να αναπτύξει σχεδιασμό για την υλοποίηση της δράσης με χρονοδιαγράμματα.

ii. Να συντονίζει την εφαρμογή της δράσης.

iii. Να επισημαίνει σημεία που μπορεί να δυσκολέψουν/να αποτελέσουν τροχοπέδη στην υλοποίηση των δράσεων/δραστηριοτήτων.

iv. Να ετοιμάζει αναφορά για την πρόοδο των εργασιών, μία φορά τον χρόνο, την οποία θα αποστέλλει στην Επιτροπή Παρακολούθησης (βλ. πιο κάτω) και στον Επιστημονικό Σύμβουλο (βλ. πιο κάτω).

v. Να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της δράσης στη βάση των δεικτών εκροών.

### 2. Μέσω της Επιτροπής Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής

Η Επιτροπή Παρακολούθησης συντονίζεται από το ΥΠΑΝ και απαρτίζεται από εκπροσώπους από τα συναρμόδια Υπουργεία (Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Υπουργείο Υγείας, Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας) και οποιονδήποτε φορέα ανέλαβε συντονισμό δράσης ή/και δράσεων. Η Αρμόδια Αρχή του ΥΠΑΝ, θα ορίσει τον/την Πρόεδρό της, ο/η οποίος/α θα έχει την ευθύνη να συγκαλεί και να συντονίζει τις συνεδρίες. Η Επιτροπή Παρακολούθησης έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

i. Την παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής.

ii. Τη διάχυση έγκυρης και έγκαιρης πληροφόρησης και διαφώτισης στην κοινωνία με διάφορα μέσα.

iii. Την έγκριση υλικού για χρήση στις δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής, είτε από τον ιδιωτικό είτε από τον δημόσιο τομέα.

### 3. Μέσω Επιστημονικού/Επιστημονικής Συμβούλου/Επιστημονικής Επιτροπής

i. Η Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας θα ορίσει Επιστημονικό Σύμβουλο, ο οποίος/η οποία θα λειτουργεί ως εξωτερικός παρατηρητής/σύμβουλος της εφαρμογής της ΕΣ, του/της οποίου/οποίας οι αρμοδιότητες θα περιλαμβάνουν τα εξής: Να δίνει ανατροφοδότηση στους/στις συντονιστές/συντονίστριες των δράσεων σχετικά με την πορεία των εργασιών τους, με βάση τα χρονοδιαγράμματα που θα τεθούν.

ii. Να συμμετέχει στις συνεδρίες της Επιτροπής Παρακολούθησης.

iii. Να δίνει ανατροφοδότηση στην Επιτροπή Παρακολούθησης σχετικά με την πορεία των εργασιών και πρόταση λύσεων σε προβλήματα/δυσκολίες που ενδέχεται να προκύπτουν.

iv. Να ετοιμάζει αναφορά, κάθε έξι μήνες, προς το Υπουργικό Συμβούλιο, σχετικά με την πορεία εργασιών.

# Σχέδιο Δράσης Εθνικής Στρατηγικής

# ΠΥΛΩΝΑΣ 1:
## Διασφάλιση ασφαλούς και συμπεριληπτικού σχολικού περιβάλλοντος

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **1.Διαμόρφωση ενιαίας πολιτικής/πρωτοκόλλου, που θα στηρίζεται σε κοινούς ορισμούς για τις διάφορες μορφές βίας και αναθεώρησή της, όποτε χρειάζεται.** | 1.Ανάπτυξη ενιαίας πολιτικής/πρωτοκόλλου για σοβαρά περιστατικά βίας και περιστατικά σοβαρής παραβατικής συμπεριφοράς, που να καλύπτει όλες τις μορφές βίας και που να αφορά όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας. | ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ |
| | 2. Ενοποίηση των υφιστάμενων πολιτικών και πρακτικών του ΥΠΑΝ (εκφοβισμός, ρατσισμός, σεξουαλική κακοποίηση, παράνομες ουσίες, θέματα υγείας, ΑΜΕΑ) για όλες τις μορφές βίαιης και παραβατικής συμπεριφοράς. | ΠΙ |
| | 3. Ενημέρωση των σχολικών μονάδων, για την ενιαία πολιτική του ΥΠΑΝ σε σχέση με τη βία και παραβατικότητα. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 4. Παρακολούθηση της εφαρμογής της ενιαίας πολιτικής, για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, σε κάθε σχολική μονάδα, από τους/τις Επιθεωρητές/Επιθεωρήτριες των σχολείων. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>(Επιθεωρητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων) |
| **2. Ανάπτυξη επικοινωνίας και προώθηση συστήματος πρόσβασης στα κατάλληλα συστήματα/φορείς/δομές παροχής διάγνωσης, θεραπείας και συμβουλευτικής, στη βάση καθορισμένων κριτηρίων και μετά από σχετικό αίτημα/παραπομπή από τα σχολεία.** | 1. Καθορισμός ή και επικαιροποίηση κριτηρίων και διαδικασιών για αξιολόγηση και έγκριση προγραμμάτων/υποστηρικτικών υπηρεσιών που θα προσφέρονται στα σχολεία από οργανισμούς, φορείς και ΜΚΟ. | ΟΑΣ |
| | 2. Εντοπισμός και ανάπτυξη συνεργασίας με οργανισμούς, φορείς και ΜΚΟ που μπορούν να παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες, στη βάση καθορισμένων κριτηρίων και μετά από σχετικό αίτημα/παραπομπή από τα σχολεία. | ΟΑΣ |
| | 3. Δημιουργία μητρώου φορέων οργανισμών-συνεργατών και ανάρτησή του ηλεκτρονικά για ενημέρωση των σχολείων. | ΟΑΣ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΠΙ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ<br>ΟΑΠ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας<br>Γραφείο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα<br>ΠΟΕΔ<br>ΟΕΛΜΕΚ<br>ΟΛΤΕΚ | Μήνας 1-12 | - Ολοκλήρωση ανάπτυξης της ενιαίας πολιτικής/πρωτοκόλλου για σοβαρά περιστατικά βίας και περιστατικά σοβαρής παραβατικής συμπεριφοράς.<br><br>- Ολοκλήρωση ενοποίησης των υφιστάμενων πολιτικών και πρακτικών του ΥΠΑΝ.<br><br>- Αριθμός σχολικών μονάδων που εφαρμόζουν την ενιαία πολιτική με βάση την επιθεώρηση που διενέργησε ο/η Επιθεωρητής/Επιθεωρήτρια (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων που εφαρμόζουν την ενιαία πολιτική με βάση την επιθεώρηση που διενέργησε ο/η Επιθεωρητής/Επιθεωρήτρια (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα). |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΣΕΑ<br>ΥΕΨ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ<br>ΟΑΠ | Μήνας 1-12 | |
| ΠΙ<br>ΥΣΕΑ<br>ΥΕΨ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ<br>ΟΑΠ | Μήνας 13 και στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς | |
| | Μήνας 13-48 | |
| | Μήνας 1-18 | - Ολοκλήρωση διαδικασίας καθορισμού και επικαιροποίησης των κριτηρίων και διαδικασιών για έγκριση προγραμμάτων.<br><br>- Αριθμός οργανισμών, φορέων και ΜΚΟ που εντοπίστηκαν και αναπτύχθηκε συνεργασία μαζί τους (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία).<br><br>- Ανάρτηση μητρώου στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΝ. |
| Κυβερνητικοί και μη οργανισμοί/ φορείς<br>ΥΨΥΠΕ<br>ΥΚΕ | Μήνας 1-18 | |
| Κυβερνητικοί και μη οργανισμοί/ φορείς<br>ΥΨΥΠΕ<br>ΥΚΕ | Μήνας 1-18 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **3. Προσφορά εναλλακτικών προγραμμάτων μάθησης για παιδιά που εμπλέκονται σε περιστατικά βίας ή που εκδηλώνουν βίαιη συμπεριφορά.** | 1. Ανάπτυξη σειράς προγραμμάτων υποστήριξης των μαθητών/μαθητριών όταν εκδηλώνονται ακραία περιστατικά, με σκοπό την εκπαίδευση και ενδυνάμωση τόσο του/της μαθητή/μαθήτριας όσο και της οικογένειάς του/της, μέσω εναλλακτικών πλαισίων φοίτησης/σχολείων, με σκοπό τη θεραπεία και εκπαίδευσή τους ώστε να επανενταχθούν στο σχολείο φοίτησής τους./Εναλλακτικές δομές/σχολεία σε όλες τις επαρχίες. | ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ |
| | 2. Επικαιροποίηση εναλλακτικών προγραμμάτων υποστήριξης και προσθήκη νέων προγραμμάτων σε συστηματική βάση, όπου και αν κρίνεται απαραίτητο, ούτως ώστε να καλύπτονται οι επιπλέον ανάγκες των μαθητών/μαθητριών (σε σχολικό και σε μη σχολικό χρόνο). | ΟΑΠ<br>ΕΑΥΠ |
| **4. Αύξηση φρούρησης και εγκατάσταση προηγμένων συστημάτων παρακολούθησης στα σχολεία.** | 1. Επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες για λήψη έγκρισης σε θέματα που αφορούν στην προστασία των προσωπικών δεδομένων (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων - GDPR), που προκύπτουν από την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης στα σχολεία. | Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Προσωπικών Δεδομένων ΥΠΑΝ |
| | 2. Εγκατάσταση κλειστών συστημάτων παρακολούθησης και επαρκούς φωτισμού στα σχολεία, τα οποία να καλύπτουν τις εισόδους και άλλους χώρους που θα υποδειχθούν, με σκοπό τη μείωση των βανδαλισμών κατά τις ώρες που το σχολείο είναι εκτός λειτουργίας. | Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Προσωπικών Δεδομένων ΥΠΑΝ |
| | 3. Διενέργεια των απαραίτητων συνεχών ελέγχων των παθητικών μέτρων φύλαξης των σχολείων (περιφράξεων, ηλεκτρικών συστημάτων ασφαλείας, φωτισμών κ.λπ.), επαναξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους και επιδιόρθωση/αντικατάσταση όπου χρειάζεται, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του ΥΠΑΝ. | Τεχνικές Υπηρεσίες ΥΠΑΝ |
| | 4. Τοποθέτηση φρουρών ασφαλείας για πρωινή ή και νυχτερινή φρούρηση των σχολικών μονάδων, όπου κρίνεται απαραίτητο. | Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας ΥΠΑΝ |
| | 5. Θεσμοθέτηση επιμόρφωσης σχολικών φρουρών ασφαλείας σε σχέση με τα καθήκοντά τους. | Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας ΥΠΑΝ |
| | 6. Επικοινωνία με οργανώσεις εκπαιδευτικών, μαθητών/μαθητριών και γονέων/κηδεμόνων, ώστε να επεξηγηθεί το σύστημα, ο σκοπός και τα οφέλη που έχει η εφαρμογή του, καθώς και οι μηχανισμοί ασφαλείας που θεσπίστηκαν εκ μέρους των αρμόδιων Υπηρεσιών, για τη διασφάλιση της ασφαλούς και έμπιστης χρήσης του. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΥΨΥΠΕ<br>ΥΚΕ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 1-24 | - Ποσοστό επικαιροποιημένων προγραμμάτων υποστήριξης των μαθητών/μαθητριών (συνολικά).<br><br>- Αριθμός εναλλακτικών δομών/σχολείων που λειτούργησαν.<br><br>- Αριθμός μαθητών/μαθητριών που παρακολούθησαν εναλλακτικό πρόγραμμα φοίτησης. |
| ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ<br>ΥΨΥΠΕ<br>ΥΚΕ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΑΑΕΚ | Μήνας 1-48<br>(επανάληψη όποτε κρίνεται απαραίτητο) | |
| Αστυνομία<br>Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα | Μήνας 1-14 | - Αριθμός οργανώσεων εκπαιδευτικών που ενημερώθηκαν για τον σκοπό και τα οφέλη από την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης στα σχολεία (συνολικά).<br><br>- Αριθμός οργανώσεων μαθητών/μαθητριών που ενημερώθηκαν για τον σκοπό και τα οφέλη από την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης στα σχολεία (συνολικά).<br><br>- Αριθμός οργανώσεων γονέων/κηδεμόνων που ενημερώθηκαν για τον σκοπό και τα οφέλη από την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης στα σχολεία (συνολικά).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων στις οποίες ολοκληρώθηκε επιτυχώς η εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων στις οποίες τοποθετήθηκε φρουρός ασφαλείας (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Αριθμός επιμορφώσεων που διενεργήθηκαν προς τους σχολικούς φρουρούς. |
| Σχολικές Εφορείες<br>Αστυνομία | Μήνας 1-48 | |
| Σχολικές Εφορείες<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας | Μήνας 1-48 | |
| Σχολικές Εφορείες | Μήνας 1-24 | |
| Σχολικές Εφορείες<br>Αστυνομία | Μήνας 1-18 | |
| Τεχνικές Υπηρεσίες ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας ΥΠΑΝ<br>ΠΟΕΔ<br>ΟΕΛΜΕΚ<br>ΟΛΤΕΚ<br>ΠΣΟΓΚΔΚΝ<br>ΠΣΟΣΓΣΔΕ<br>ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ<br>ΠΣΟΣΓΚΔΚΝΠΣΕΜ<br>Παιδοβουλή<br>ΟΕΣ | Μήνας 1-36 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **5. Διαμόρφωση Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας εντός κάθε σχολικής μονάδας, σε όλες τις βαθμίδες.** | 1. Επικαιροποίηση της Εγκυκλίου με θέμα: Δημιουργία Επιτροπής και Καταρτισμός Σχεδίου Δράσης για την Αγωγή Υγείας και Πρόληψη της Παραβατικότητας, ημερομηνίας 30/8/2016 https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp4464, στη βάση της νέας βιβλιογραφίας και της νέας σχετικής νομοθεσίας. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Σύσταση της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας, με τη συμμετοχή μαθητών/μαθητριών. Ενθάρρυνση συμμετοχής μαθητών/μαθητριών οι οποίοι/οποίες έχουν θετική επίδραση στους/στις συμμαθητές/συμμαθήτριές τους, είτε μέσω των ακαδημαϊκών ή άλλων επιτευγμάτων τους (π.χ. καλοί/καλές αθλητές/αθλήτριες), είτε χαρακτηριστικών της προσωπικότητάς τους, προκειμένου να μπορούν να επικοινωνήσουν με επιτυχία τους στόχους και την προσέγγιση του σχολείου για διαχείριση και αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας και παραβατικότητας. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| **6. Ενίσχυση και επέκταση του θεσμού του/της Συμβούλου στα σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης και ενίσχυση του αριθμού των Καθηγητών/Καθηγητριών ΣΕΑ στη Μέση Εκπαίδευση.** | 1. Εκπόνηση μελέτης επίδρασης (impact related assessment) του θεσμού του/της Σχολικού/Σχολικής Συμβούλου, ούτως ώστε να διερευνηθεί ο βαθμός επίδρασης του θεσμού σε σχολεία της Δημοτικής Εκπαίδευσης | ΠΙ |
| | 2. Ετοιμασία εγχειριδίου στο οποίο θα καθορίζονται τα καθήκοντα και οι ευθύνες του/της Σχολικού/Σχολικής Συμβούλου στη Δημοτική Εκπαίδευση, προκειμένου να ξεκαθαριστούν οι ρόλοι και να προκύπτουν πιο στοχευμένες παρεμβάσεις. | ΔΔΕ |
| | 3. Ευρύτερη εφαρμογή του θεσμού του Συμβούλου σε όλα τα δημοτικά σχολεία της Κύπρου, τα καθήκοντα του οποίου θα ανατίθενται σε εκπαιδευτικούς δημοτικής, οι οποίοι/οποίες κατέχουν μεταπτυχιακές σπουδές στον κλάδο της Συμβουλευτικής. | ΔΔΕ |
| | 4. Ενίσχυση του αριθμού των Καθηγητών/Καθηγητριών ΣΕΑ στη Μέση Εκπαίδευση. | ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| **7. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και της συνεργασίας του σχολείου με τις ΥΚΕ και τις ΥΨΥΠΕ.** | 1. Ενίσχυση του αριθμού των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων του ΥΠΑΝ με περισσότερους επαγγελματίες, προκειμένου να μπορούν να καλύπτουν τις ανάγκες των σχολείων και αναβάθμιση της ΥΕΨ. | ΥΕΨ |
| | 2. Ενίσχυση της συνεργασίας των Λειτουργών των ΥΚΕ και των κλινικών ψυχολόγων και παιδοψυχίατρων των ΥΨΥΠΕ, με τις Διευθύνσεις των Σχολείων και τις Υπηρεσίες του ΥΠΑΝ, για να εξυπηρετούν τις ανάγκες που προκύπτουν μετά από σχετική παραπομπή. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 3. Ενημέρωση των Διευθύνσεων των Σχολείων και των Υπηρεσιών του ΥΠΑΝ με τα στοιχεία επικοινωνίας των Λειτουργών/ Συντονιστών/ Προϊσταμένων των Γραφείων Κοινωνικών Υπηρεσιών, που απαρτίζουν τους τομείς διαχείρισης περιστατικών Βίας στην Οικογένεια, Προληπτικής Ανηλίκων και των Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο. | ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ |
| | 4. Παρουσία Κοινωνικών Λειτουργών στις σχολικές μονάδες. | ΥΚΕ<br>ΥΠΑΝ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΥΣΕΑ<br>ΥΕΨ | Μήνας 12-24 | - Ολοκλήρωση επικαιροποίησης της Εγκυκλίου<br><br>- Ποσοστό σχολείων που προχώρησαν στη σύσταση Επιτροπών Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα). |
| ΥΣΕΑ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΥΕΨ | Μήνας 12-24 | |
| ΚΕΕΑ | Μήνας 1-9 | - Αριθμός σχολικών μονάδων της δημοτικής εκπαίδευσης οι οποίες διαθέτουν Σύμβουλο, ο οποίος/η οποία θα αναλάβει καθήκοντα στη σχολική μονάδα σε μόνιμη βάση (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία).<br><br>- Αριθμός Συμβούλων που ανέλαβαν καθήκοντα σε σχολικές μονάδες της δημοτικής εκπαίδευσης μετά την έρευνα που διενεργήθηκε (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων της δημοτικής εκπαίδευσης οι οποίες απέκτησαν Σύμβουλο, ο οποίος/η οποία θα αναλάβει καθήκοντα στη σχολική μονάδα σε μόνιμη βάση (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία).<br><br>- Αριθμός επιπλέον Καθηγητών/Καθηγητριών ΣΕΑ που προσλήφθηκαν για να καλυφθούν οι ανάγκες των σχολείων (Ο δείκτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετρήσει τον αριθμό των επιπλέον Καθηγητών/Καθηγητριών ΣΕΑ, σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία).<br><br>-Αριθμός περιστατικών βίας και παραβατικότητας που χειρίστηκαν οι Σύμβουλοι και οι Καθηγητές/Καθηγήτριες ΣΕΑ. (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία). |
| ΥΣΕΑ | Μήνας 1-12 | |
| ΥΣΕΑ | Μήνας 13-36 | |
| ΥΣΕΑ | Μήνας 4-24 | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 4-24 | - Αριθμός σχολικών μονάδων οι οποίες συνεργάζονται με κάποιον/κάποια Ειδικό εκτός ΥΠΑΝ (Ο δείκτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετρήσει τον αριθμό σχολικών μονάδων που συνεργάζονται με κάποιον/κάποια Ειδικό εκτός ΥΠΑΝ ξεχωριστά, σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Αριθμός επιπλέον Ειδικών που προσλήφθηκαν για να καλυφθούν οι ανάγκες των σχολείων (Σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Αριθμός παραπομπών, αξιολογήσεων και παρεμβάσεων που έγιναν από Λειτουργούς της ΥΕΨ και έχουν σχέση με περιστατικά βίας και παραβατικότητας (σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα). |
| ΥΚΕ<br>ΥΨΥΠΕ<br>ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ | Μήνας 13-48 | |
| ΥΚΕ | Αρχή κάθε σχολικής χρονιάς | |
| | Μήνας 6-48 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **8. Ενίσχυση του αριθμού των Κλινικών Ψυχολόγων και των Παιδοψυχιάτρων.** | 1. Ενίσχυση του αριθμού των Κλινικών Ψυχολόγων και των Παιδοψυχιάτρων, προκειμένου να μπορούν να καλύπτουν τις ανάγκες που προκύπτουν στα σχολεία. | ΥΨΥΠΕ |
| **9. Εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων.** | 1. Εκπαίδευση των μαθητών/μαθητριών για ανάπτυξη των απαραίτητων κοινωνικών δεξιοτήτων (π.χ. επίλυση διαφορών, διαμεσολάβηση, ενσυναίσθηση, επικοινωνία), προκειμένου να μπορούν να διαχειριστούν και να επιλύουν τις συγκρούσεις τους, να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να αναπτύσσουν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΣΕΑ |
| | 2. Εφαρμογή εγκεκριμένων προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΣΕΑ |
| **10. Απλοποίηση διαδικασιών διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία.** | 1. Επικαιροποίηση εγχειριδίου διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία (που αφορούν σε σοβαρά περιστατικά βίας). | ΥΕΨ |
| | 2. Απλοποίηση διαδικασιών διαχείρισης περιστατικών (που αφορούν σε σοβαρά περιστατικά βίας), για άμεση ανταπόκριση και βοήθεια στα σχολεία στη βάση σχετικών πρωτοκόλλων. | ΥΕΨ |
| | 3. Επικαιροποίηση εγχειρίδιου «ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ των μαθητών/μαθητριών από διάφορους κινδύνους και συμφορές», 2010, Υπουργείο Εσωτερικών και Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, με σύγχρονες μορφές κρίσεων που αφορούν σε περιστατικά βίας (π.χ. οπλοφορία, απειλητικά μηνύματα, ύπαρξη βόμβας κτλ.). | Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ |
| | 4. Ενίσχυση της Ομάδας Άμεσης Παρέμβασης με περισσότερους/περισσότερες Λειτουργούς, για να μπορεί άμεσα να επισκέπτεται τα σχολεία που αντιμετωπίζουν σοβαρά περιστατικά. | ΟΑΠ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΥΥ | Μήνας 4-24 | - Αριθμός νέων Κλινικών Ψυχολόγων και Παιδοψυχιάτρων, που προσλήφθηκαν. |
| ΕΑΥΠ<br>ΥΕΨ | Μήνας 18-33 | - Αριθμός μαθητών/μαθητριών που εκπαιδεύτηκαν για ανάπτυξη των απαραίτητων κοινωνικών δεξιοτήτων (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ή και ανά σχολική μονάδα).<br><br>-Αριθμός προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν σε σχολεία. (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ή και ανά σχολική μονάδα). |
| ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΕΑΥΠ<br>ΥΕΨ<br>Κυβερνητικοί/<br>Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί | Μήνας 33 και έπειτα σε συνεχή βάση | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΟΑΠ<br>ΥΣΕΑ | Μήνας 9-15 | - Ολοκλήρωση επικαιροποίησης εγχειριδίου διαχείρισης κρίσεων και απλοποίησης διαδικασιών.<br><br>- Ολοκλήρωση επικαιροποίησης εγχειριδίου «ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ των μαθητών/μαθητριών από διάφορους κινδύνους και συμφορές»<br><br>- Αριθμός επιπλέον Λειτουργών στην ΟΑΠ. |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΟΑΠ<br>ΥΣΕΑ | Μήνας 1-12 | |
| Υπουργείο Εσωτερικών - Πολιτική Άμυνα<br>Γραφείο Τύπου ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών | Μήνας 13-24 | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΟΑΠ<br>ΥΣΕΑ | Μήνας 12-48 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **11. Επιβεβαίωση καταλληλότητας και προσαρμογή των σχολικών μονάδων για προώθηση συμπερίληψης και πρόσβαση όλων στην εκπαίδευση.** | 1. Καθορισμός ελάχιστων προϋποθέσεων σε υποδομές και εξοπλισμό για πρόσβαση όλων στην εκπαίδευση και με προκαθορισμένους χώρους για χρήση από τους/τις Ειδικούς που επισκέπτονται το σχολείο. | Τεχνικές Υπηρεσίες ΥΠΑΝ |
| | 2. Διενέργεια ελέγχου υποδομών των σχολικών μονάδων και υλοποίηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων για την ύπαρξη κατάλληλων υποδομών και εξοπλισμού για άτομα με αναπηρίες, με βάση τις λίστες ελαχίστων προϋποθέσεων που καθορίστηκαν, για ύπαρξη χώρων που να χρησιμοποιούνται από τους/τις Ειδικούς που επισκέπτονται το σχολείο (με καθορισμένα κριτήρια που διασφαλίζουν τη δεοντολογία, την αξιοπιστία /εγκυρότητα κατά την εργασία κάθε επαγγελματία) και ύπαρξη ανάλογων χώρων αναμονής γονέων. | Τεχνικές Υπηρεσίες ΥΠΑΝ |
| | 3. Αύξηση του αριθμού των Σχολικών Συνοδών/Συνεργατών που εργοδοτούνται από το ΥΠΑΝ. | ΟΑΠ Ειδική Εκπαίδευση (ΥΠΑΝ) |
| | 4. Θεσμοθέτηση τακτικής επιμόρφωσης Σχολικών Συνοδών/ Συνεργατών που εργοδοτούνται από το ΥΠΑΝ σε σχετικά με τα καθήκοντά τους θέματα. | ΠΙ Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας |
| **12. Δημιουργία κουλτούρας προστασίας και συμπερίληψης.** | 1. Ενδυνάμωση εκπαιδευτικών/μαθητών/μαθητριών για υποστήριξη μελών της σχολικής κοινότητας, που πιθανώς να λειτουργήσουν ως στόχοι βίας. | ΠΙ ΥΕΨ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| Σχολικές Εφορείες<br>Σύνδεσμοι Γονέων | Μήνας 1-2 | - Αριθμός σχολικών μονάδων στις οποίες ολοκληρώθηκε έγκαιρα ο έλεγχος ελάχιστων προϋποθέσεων σε υποδομές και έγιναν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων στις οποίες ολοκληρώθηκε έγκαιρα ο έλεγχος ελάχιστων προϋποθέσεων σε υποδομές και έγιναν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα).<br><br>- Αριθμός Σχολικών Συνοδών/Συνεργατών που εργοδοτήθηκαν από το ΥΠΑΝ.<br><br>- Αριθμός επιμορφώσεων που υλοποιήθηκαν για τους/τις Σχολικούς Συνοδούς/ Συνεργάτες/Συνεργάτιδες. |
| Σχολικές Εφορείες<br>Σύνδεσμοι Γονέων | Μήνας 3-48 | |
| Σχολικές Εφορείες | Μήνας 12-48 | |
| ΟΑΠ<br>Ειδική Εκπαίδευση<br>(ΥΠΑΝ)<br>Υπηρεσίες Αναζωογόνησης ΥΥ | Μήνας 1- 48 | |
| Κυβερνητικοί και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί | Μήνας 1- 48 | - Αριθμός επιμορφώσεων που προσφέρθηκαν. |

# ΠΥΛΩΝΑΣ 2:

## Εκπαίδευση και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **1. Επιμόρφωση και ενδυνάμωση γονέων/ κηδεμόνων μέσω ανάπτυξης δεξιοτήτων και ενημέρωσης για τους νόμους και τους κανονισμούς, που αφορούν στην πρόληψη και διαχείριση των περιστατικών βίας.** | 1. Ενημέρωση γονέων/κηδεμόνων για τους κανονισμούς και για ενδεχόμενες επικαιροποιήσεις τους, όποτε αυτές προκύπτουν, για τον τρόπο εφαρμογής τους, τον στόχο και τον σκοπό τους. Επεξήγηση της σημαντικότητας εξασφάλισης της καθολικότητας στην επιβολή νόμων και κανονισμών γύρω από την προώθηση ενός υγιούς και ασφαλούς σχολείου. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Διεξαγωγή προγραμμάτων επιμόρφωσης/ενημέρωσης σε γονείς, που να συνάδουν με τις υπάρχουσες πολιτικές του ΥΠΑΝ, αναφορικά με την ολιστική διαπαιδαγώγηση των παιδιών και σύμφωνα με τις νέες προκλήσεις της εποχής. | ΠΙ<br>ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ |
| | 3. Ανάπτυξη συνεργειών με εξωτερικούς φορείς (π.χ. Κοινωνικός Λειτουργός της Γειτονιάς, ΥΨΥΠΕ, Αστυνομία), που μπορούν να προσφέρουν επιμορφωτικά προγράμματα ή και ενημέρωση για τις υπηρεσίες που προσφέρουν σε γονείς, αναφορικά με την ολιστική διαπαιδαγώγηση των παιδιών και σύμφωνα με τις νέες προκλήσεις της εποχής, και οι οποίες πρέπει να συνάδουν με τις υπάρχουσες πολιτικές του ΥΠΑΝ. | ΠΙ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΠΣΟΓΚΔΚΝ ΠΣΟΣΓΣΔΕ<br>ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ<br>ΠΣΟΣΓΚΔΚΝ<br>ΠΟΕΔ<br>ΟΕΛΜΕΚ<br>ΟΛΤΕΚ<br>Διατμηματική Επιτροπή για την Ομαλή Μετάβαση<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ<br>Αστυνομία | Μήνας 1, επανάληψη κάθε χρόνο και όποτε υπάρχει επικαιροποίηση | - Ποσοστό επίτευξης αριθμού-στόχου ενημερώσεων που έγιναν στους γονείς/κηδεμόνες για τους κανόνες και για ενδεχόμενες επικαιροποιήσεις τους (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία ή και ανά σχολική μονάδα).<br><br>- Αριθμός γονέων/κηδεμόνων που παρακολούθησαν τα προγράμματα επιμόρφωσης αναφορικά με την ολιστική διαπαιδαγώγηση των παιδιών (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία ή και ανά σχολική μονάδα). |
| ΠΣΟΓΚΔΚΝ<br>ΠΣΟΣΓΣΔΕ<br>ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ<br>ΠΣΟΣΓΚΔΚΝ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ<br>Αστυνομία<br>ΥΨΥΠΕ<br>ΥΚΕ<br>Υπηρεσία Αναζωογόνησης ΥΥ<br>Υπηρεσία Επισκεπτών Υγείας ΥΥ | Μήνας 9-48 | |
| ΠΣΟΓΚΔΚΝ<br>ΠΣΟΣΓΣΔΕ<br>ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ<br>ΠΣΟΣΓΚΔΚΝ<br>Παγκύπρια Σχολή Γονέων<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ<br>ΥΨΥΠΕ<br>Αστυνομία<br>ΥΚΕ | Μήνας 9-48 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **2. Επιμόρφωση και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, μέσω ανάπτυξης δεξιοτήτων και ενημέρωσης για τους νόμους και τους κανόνες που αφορούν στην πρόληψη και διαχείριση των περιστατικών βίας.** | 1. Ενημέρωση των εκπαιδευτικών για τους νόμους και τους κανόνες και για ενδεχόμενες τροποποιήσεις/επικαιροποιήσεις τους, για τον τρόπο εφαρμογής τους και τη σημαντικότητα της καθολικότητας στην επιβολή των νόμων και κανονισμών, στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς και κατά τη διάρκεια των συναντήσεων προγραμματισμού. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Διεξαγωγή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους/τις εν υπηρεσία εκπαιδευτικούς σε διάφορες θεματικές όπως: δεξιότητες διαχείρισης τάξης, εμπλοκή μαθητών/μαθητριών στη λήψη αποφάσεων, επικοινωνία με μαθητές/μαθήτριες, ώστε να αναπτυχθεί σχέση που να ενισχύει την αυξημένη εμπιστοσύνη για αναφορά περιστατικών, επίλυση διαφορών και συγκρούσεων, διαμεσολάβηση, συναισθηματική νοημοσύνη, παιδική-εφηβική-νεανική ψυχολογία και κίνητρα, διαχείριση μαθητών/μαθητριών που παρουσιάζουν βίαιη ή παραβατική συμπεριφορά, πρόληψη και διαχείριση σχολικού εκφοβισμού, ψυχική ανθεκτικότητα και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών ή άλλη θεματική για τους/τις εκπαιδευτικούς θύματα κ.ά. | ΠΙ/ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| | 3. Ενίσχυση της Ομάδας ΠΑ.ΒΙ.Σ. με Λειτουργούς για στήριξη των σχολικών μονάδων, μέσω επιμόρφωσης και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και για ενημέρωση και προώθηση των στόχων της ΕΣ για τη βία | ΠΙ/ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| | 4. Στο πλαίσιο της προϋπηρεσιακής κατάρτισης, επιμόρφωση και ενδυνάμωση εκπαιδευτικών σε διάφορες θεματικές, όπως: δεξιότητες διαχείρισης τάξης, εμπλοκή μαθητών/μαθητριών στη λήψη αποφάσεων, επικοινωνία με μαθητές/μαθήτριες ώστε να αναπτυχθεί σχέση που να ενισχύει την αυξημένη εμπιστοσύνη για αναφορά περιστατικών, επίλυση διαφορών και συγκρούσεων, διαμεσολάβηση, συναισθηματική νοημοσύνη, παιδική-εφηβική-νεανική ψυχολογία και κίνητρα, διαχείριση μαθητών/μαθητριών που παρουσιάζουν βίαιη ή παραβατική συμπεριφορά η οποία να είναι υποχρεωτική για νεοεισερχόμενους/νεοεισερχόμενες εκπαιδευτικούς Μέσης Εκπαίδευσης. | Πανεπιστήμιο Κύπρου |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| Αστυνομία<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ | Μήνας 1 και επανάληψη στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς | - Αριθμός εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν τα προγράμματα επιμόρφωσης (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>- Αριθμός εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν στο πλαίσιο της προϋπηρεσιακής κατάρτισης τις σχετικές θεματικές (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>-Αριθμός επιπλέον Λειτουργών στο ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ<br>Υπηρεσία Αναζωογόνησης ΥΥ<br>Υπηρεσία Επισκεπτών Υγείας ΥΥ | Μήνας 9-48 | |
| Επιτροπή Παρακολούθησης | Μήνας 12-24 | |
| ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΠΙ<br>ΥΕΨ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ<br>ΥΨΥΠΕ | Μήνας 9-48 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **3. Επιμόρφωση και ενδυνάμωση Διευθυντικών Ομάδων Σχολικών Μονάδων και Στελεχών του ΥΠΑΝ.** | 1. Ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων για θέματα επίλυσης διαφορών και συγκρούσεων, συναισθηματική νοημοσύνη, παιδική-εφηβική-νεανική ψυχολογία και κίνητρα, καθώς και διαχείριση μαθητών/μαθητριών που παρουσιάζουν βίαιη ή παραβατική συμπεριφορά, μέσω σεμιναρίων τα οποία θα πρέπει να παρακολουθήσουν όλοι/όλες οι εκπαιδευτικοί που συμπεριλαμβάνονται στις Διευθυντικές Ομάδες καθώς και τα Στελέχη του ΥΠΑΝ. | ΠΙ |
| | 2. Ενίσχυση ηγετικών δεξιοτήτων των Διευθυντικών Ομάδων και των Στελεχών του ΥΠΑΝ (π.χ. συμπονετική ηγεσία, ανθεκτικότητα, όραμα, θάρρος, πειθώ), δεξιοτήτων διαχείρισης των διαφόρων ομάδων ανθρώπινου δυναμικού που καλούνται να διαχειριστούν (π.χ. ενεργητική ακρόαση, κατανόηση, διαμεσολάβηση και ενσυναίσθηση), δεξιοτήτων διαχείρισης της ασφάλειας και φρούρησης των σχολικών μονάδων, καθώς και του ορθού τρόπου χειρισμού/επικοινωνίας με τα ΜΜΕ, σε θέματα που αφορούν σε περιστατικά βίας που συνέβησαν στη σχολική μονάδα, μέσω σχετικών σεμιναρίων και ημερίδων. | ΠΙ |
| **4. Αρχική κατάρτιση των μελλοντικών εκπαιδευτικών Προδημοτικής και Δημοτικής μέσω εισαγωγής της θεματικής της πρόληψης και διαχείρισης της βίας σε σχετικούς πανεπιστημιακούς κλάδους.** | 1. Έναρξη διαλόγου με τους/τις προέδρους των τμημάτων Επιστημών Αγωγής των Πανεπιστημίων της Κύπρου για ένταξη μαθήματος σχετικά με τη θεωρητική και πρακτική πρόληψης της βίας στα σχολεία, με έμφαση στις δεξιότητες που χρειάζονται και στην εξάσκηση πρακτικής ανταπόκρισης σε περιστατικά | ΔΑΕ |
| | 2. Ένταξη επιλεγόμενου μαθήματος σχετικά με τη θεωρητική και πρακτική πρόληψης της βίας στα σχολεία, με έμφαση στις δεξιότητες που χρειάζονται και στην εξάσκηση πρακτικής ανταπόκρισης σε περιστατικά, το οποίο θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν οι επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων που θέλουν να ενταχθούν στην εκπαίδευση. | ΔΑΕ |
| **5. Χαρτογράφηση των υπηρεσιών που προσφέρονται στις υπάρχουσες Γραμμές Βοήθειας για θέματα βίας και παραβατικότητας.** | 1. Καταγραφή όλων των γραμμών που προσφέρουν βοήθεια σε θέματα Βίας και Παραβατικότητας και διάχυσή τους. | ΠΙ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ<br>Αστυνομία ΥΚΕ<br>Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>ΥΨΥΠΕ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ | Μήνας 18-27 | - Αριθμός εκπαιδευτικών που ανήκουν στις Διευθυντικές Ομάδες και Στελεχών του ΥΠΑΝ που παρακολούθησαν τα προγράμματα επιμόρφωσης για ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>- Αριθμός εκπαιδευτικών που ανήκουν στις Διευθυντικές Ομάδες και Στελεχών του ΥΠΑΝ που παρακολούθησαν τα προγράμματα επιμόρφωσης για ενίσχυση ηγετικών δεξιοτήτων (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά). |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ<br>Αστυνομία<br>ΥΚΕ<br>Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>ΥΨΥΠΕ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Τύπου ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών | Μήνας 18-27 | |
| Πανεπιστήμια | Μήνας 20-32 | - Αριθμός Εταίρων που ενεπλάκησαν στη δημιουργία των μαθημάτων και εκπαιδεύσεων. |
| Πανεπιστήμια | Μήνας 32 και έπειτα σε μόνιμη βάση | |
| ΜΚΟ | Μήνας 1-12 | - Ολοκλήρωση καταγραφής των γραμμών. |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **6. Ενίσχυση και ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών/ Συμβούλων/Βοηθών Διευθυντών/ Διευθυντριών/Υπεύθυνων Τμημάτων, μέσω ανάπτυξης προγραμμάτων εκμάθησης δεξιοτήτων πρόληψης και διαχείρισης περιστατικών βίας.** | 1. Αύξηση αριθμού σεμιναρίων/ημερίδων/εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που έχουν ως σκοπό την ενδυνάμωση των δεξιοτήτων και των γνώσεων πρόληψης και διαχείρισης διαφορετικών και ακραίων μορφών βίας, σε Εκπαιδευτικούς/ Σύμβουλους/Βοηθούς Διευθυντές/Υπεύθυνους Τμημάτων. | ΥΣΕΑ |
| **7. Εκπαίδευση εκπαιδευτικών στη διαχείριση κρίσεων.** | 1. Εκπαίδευση ενός μέλους της διευθυντικής ομάδας στη διαχείριση κρίσεων που αφορούν σε περιστατικά βίας και παραβατικότητας και στην εξομάλυνση επικίνδυνων καταστάσεων και συμπεριφορών. Ενημέρωση για την ύπαρξη τυχόν σχεδίων έκτακτης ανάγκης. | ΥΕΨ |
| | 2. Εκπαίδευση τουλάχιστον ενός/μίας εκπαιδευτικού σε κάθε σχολείο στη διαχείριση κρίσεων και στην εξομάλυνση επικίνδυνων καταστάσεων και συμπεριφορών. | ΥΕΨ |
| | 3. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε πρωτοκόλλα συνεργασίας με άλλους κυβερνητικούς φορείς - αλληλοενημέρωση για ακραία περιστατικά βίας στη βάση συγκεκριμένων σεναρίων. | ΥΕΨ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ ΔΜΤΕΕΚ<br>ΠΙ<br>ΥΕΨ | Μήνας 9-18 | - Αριθμός Εκπαιδευτικών/Συμβούλων/Βοηθών Διευθυντών/Διευθυντριών/Υπεύθυνων Τμημάτων που παρακολούθησαν τα σεμινάρια/ημερίδες/εκπαιδευτικά προγράμματα για ενδυνάμωση των δεξιοτήτων και των γνώσεών τους στην πρόληψη και διαχείριση περιστατικών βίας (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>-Αριθμός σεμιναρίων/ημερίδων/εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία να παρέχουν στους/στις Εκπαιδευτικούς/Συμβούλους/Βοηθούς Διευθυντές/Διευθύντριες/ Υπεύθυνους/Υπεύθυνες Τμημάτων τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα δεξιοτήτων πρόληψης και διαχείρισης περιστατικών βίας (συνολικά). |
| ΠΙ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΣΕΑ<br>ΥΨΥΠΕ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ | Μήνας 15-26 | -Εκπαίδευση εκπαιδευτικών στη διαχείριση κρίσεων. |
| ΠΙ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>ΥΣΕΑ<br>ΥΨΥΠΕ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ | Μήνας 26-48 | |
| ΥΨΥΠΕ<br>Γραφείο Ασφάλειας και Υγείας του ΥΠΑΝ<br>Αστυνομία<br>Πυροσβεστική<br>Υπηρεσία Ασθενοφόρων | Μήνας 26-48 | |

# ΠΥΛΩΝΑΣ 3:
## Εκπαίδευση και ενδυνάμωση παιδιών για πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **1. Εμπλοκή μαθητών/μαθητριών στην πρόληψη και διαχείριση της σχολικής βίας.** | 1. Ένταξη του θέματος της πρόληψης και διαχείρισης της σχολικής βίας στο Συμβούλιο Διεύθυνσης του κάθε σχολείου, σύμφωνα με τους κανονισμούς λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και κοινοποίηση των αποφάσεων του Συμβουλίου Διεύθυνσης στη μαθητική Κοινότητα. | ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Συζήτηση του θέματος της πρόληψης και διαχείρισης της σχολικής βίας στο Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο του κάθε σχολείου Δημοτικής Εκπαίδευσης και κοινοποίηση των αποφάσεων στη μαθητική Κοινότητα. | ΔΔΕ |
| | 3. Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για Πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας σε κάθε σχολική μονάδα, στην αρχή κάθε σχολικού έτους και υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων. Διασύνδεση με τη Δράση 1.5. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 4. Ένταξη της θεματικής της σχολικής βίας και παραβατικότητας στην ατζέντα της ειδικής ομάδας εργασίας της Παιδοβουλής, με στόχο τη συλλογή απόψεων αναφορικά με τις πολιτικές που προωθεί το ΥΠΑΝ στο συγκεκριμένο θέμα.https://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp14376b | ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 5. Συναντήσεις της Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας με την Παιδοβουλή, ΠΣΕΜ, και την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο για συζήτηση του συγκεκριμένου θέματος. | Γραφείο ΥΠΑΝ |
| **2. Ενημέρωση μαθητών/μαθητριών για τη Γραμμή στήριξης παιδιών και εφήβων 116 111.** | 1. Δημιουργία ενημερωτικής αφίσας και ανάρτηση σε κάθε σχολική αίθουσα. | ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| | 2. Συγκέντρωση Στατιστικών στοιχείων για κλήσεις που έγιναν στη Γραμμή στήριξης παιδιών και εφήβων 116 111 και αφορούν σε περιστατικά βίας και παραβατικότητας. | ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| **3. Διεξαγωγή επιμορφώσεων και δράσεων για Ομαλή Μετάβαση των μαθητών/μαθητριών από τη μία βαθμίδα εκπαίδευσης στην άλλη.** | 1. Συνέχιση Δομημένων Δράσεων για Ομαλή Μετάβαση των μαθητών/μαθητριών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. | ΥΕΨ |
| | 2. Ανάπτυξη δράσεων για Ομαλή Μετάβαση μαθητών/μαθητριών από τη μια βαθμίδα εκπαίδευσης στην άλλη μετά από σχετικό αίτημα των σχολείων. | ΥΕΨ |
| | 3. Υλοποίηση δράσεων στην αρχή και στο τέλος της σχολικής χρονιάς για επίτευξη ομαλής μετάβασης (π.χ. μαθητές/μαθήτριες Τεχνικής Εκπαίδευσης υλοποιούν εργαστήρια με αποδέκτες παιδιά γειτονικών Γυμνασίων, επισκέψεις μαθητών/μαθητριών σε σχολεία της επόμενης βαθμίδας φοίτησης). | Διατμηματική Επιτροπή για την Ομαλή Μετάβαση |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| Συμβούλιο Διεύθυνσης Υπεύθυνοι/ Υπεύθυνες Βοηθοί Διευθυντές/ Διευθύντριες | Μήνας 13-14 | - Αριθμός συνεδριάσεων Συμβουλίων που έγιναν για το θέμα της βίας (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ή και ανά σχολική μονάδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>-Αριθμός συναντήσεων Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας με την Παιδοβουλή, ΠΣΕΜ, και την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.<br><br>-Αριθμός σχολείων που ανέπτυξαν Σχέδια Δράσης για Πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ή και ανά σχολική μονάδα, ανά σχολική χρονιά). |
| Κεντρικά Μαθητικά Συμβούλια Υπεύθυνοι/Υπεύθυνες Βοηθοί Διευθυντές/Διευθύντριες | Μήνας 13-14 | |
| Υπεύθυνοι/Υπεύθυνες Βοηθοί Διευθυντές/Διευθύντριες | Μήνας 13-14 | |
| Κεντρικά Μαθητικά Συμβούλια Υπεύθυνοι/Υπεύθυνες Βοηθοί Διευθυντές/Διευθύντριες ΠΣΕΠΕΠ Παιδοβουλή Συ.Ν.Κ. Ο.ΝΕ.Κ | Μήνας 14-48 | |
| ΠΣΕΜ Παιδοβουλή ΟΕΣ Επιτρόπου | Μήνας 14-48 | |
| ΣΠΑΒΟ Hope for Children | Μήνας 1-48 | - Αριθμός αφισών που εκτυπώθηκαν.<br><br>- Αριθμός κλήσεων και περιστατικών που έτυχαν καθοδήγησης (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ανά σχολική χρονιά). |
| ΣΠΑΒΟ Hope for Children | Μήνας 1-48 | |
| Διατμηματική Επιτροπή για την Ομαλή Μετάβαση | Μήνας 1-48. | -Αριθμός δράσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Ομαλής Μετάβασης (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ανά σχολική χρονιά). |
| Διατμηματική Επιτροπή για την Ομαλή Μετάβαση | Μήνας 1-48 | |
| ΔΔΕ ΔΜΓΕ ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 13-48 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **4. Ενίσχυση καλλιέργειας κοινωνικών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων επικοινωνίας και αξιών ζωής για ενδυνάμωση των μαθητών/ μαθητριών.** | 1. Αξιοποίηση του Αναλυτικού Προγράμματος Αγωγής Υγείας σε όλες τις τάξεις για καλλιέργεια δεξιοτήτων και αξιών ζωής, όπως η ομαδικότητα, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, η ενεργητική ακρόαση, η διαπραγμάτευση, η επίλυση συγκρούσεων κ.ά. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Εισαγωγή εμβόλιμων προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων και καλλιέργειας αξιών ζωής, για ενδυνάμωση των παιδιών στην αντιμετώπιση περιστατικών βίας, εκφοβισμού και διαδικτυακού εκφοβισμού, ρατσισμού και όλων των μορφών βίας. | ΥΕΨ |
| | 3. Αξιοποίηση των Προγραμμάτων που έχουν εγκριθεί όπως αναφέρεται στη Δραστηριότητα 1.2.3 (π.χ. βιωματικά εργαστήρια, θεατρικές παραστάσεις κ.ά.) | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 4. Αξιοποίηση, στον χρόνο του Υπευθύνου Τμήματος ή του Μαθήματος της Αγωγής Υγείας, του πολύπτυχου για τον σχολικό εκφοβισμό που αναπτύχθηκε από το ΠΑ.ΒΙ.Σ. και διανομή του σε μαθητές/μαθήτριες που δεν το έχουν πάρει κατά τη σχολική χρονιά 2023-2024. | ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| | 5. Ανάπτυξη επιμορφωτικού υλικού που να απευθύνεται στους μαθητές/στις μαθήτριες, με στόχο την ενίσχυση των κοινωνικών τους δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων επικοινωνίας. | ΠΑ.ΒΙ.Σ. |
| **5. Ενδυνάμωση των γνώσεων των μαθητών/ μαθητριών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που προκύπτουν από τις σχετικές νομοθεσίες και κανονισμούς.** | 1. Δημιουργία από εξωτερικό συνεργάτη ενημερωτικού διαδραστικού παιγνιδιού (online game) ή βίντεο ή app για τους μαθητές/τις μαθήτριες, που να αφορά σε νομικά και νομοθετικά ζητήματα. | ΠΙ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Εκπαίδευση των μαθητών/μαθητριών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στη βάση και του διαδραστικού παιγνιδιού (online game) ή του βίντεο ή του ενημερωτικού Βιβλιαρίου (που ετοιμάστηκε στο πλαίσιο της ΕΣ 2018-2024) ή του app, εντός της διδακτικής περιόδου Αγωγής Υγείας ή σε άλλο εργάσιμο χρόνο. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΠΙ | Μήνας 1-48 | - Αριθμός προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων που πραγματοποιήθηκαν (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>- Δημιουργία υλικού και αξιοποίησή του από εκπαιδευτικούς.<br><br>- Αριθμός πολύπτυχων για τον σχολικό εκφοβισμό που διανεμήθηκαν. |
| ΠΙ/Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου<br>ΥΨΥΠΕ<br>ΥΣΕΑ<br>ΕΑΥΠ | Μήνας 1-48 | |
| Κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί οργανισμοί/φορείς | Μήνας 13-48 | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 6-48 | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 1-8 | |
| ΥΔΔΤ - Αστυνομία<br>Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ | Μήνας 12-21 | - Δημιουργία ενημερωτικού διαδραστικού παιγνιδιού (online game) ή βίντεο ή app.<br><br>-Έκδοση και αριθμός ενημερωτικών βιβλιαρίων που διανεμήθηκαν στους μαθητές/στις μαθήτριες. (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά). |
| ΥΔΔΤ - Αστυνομία<br>Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ | Μήνας 16-48 | |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **6. Προώθηση αθλητικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων ως μέσα πρόληψης της βίας.** | 1. Διοργάνωση δραστηριοτήτων για γνωριμία και επαφή με τον αθλητισμό, τις τέχνες και το περιβάλλον. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Μονάδα<br>ΕΠΑΑ |
| | 2. Διαμόρφωση σχολικού χρόνου (εμβόλιμη περίοδος) και χώρου για ενασχόληση με τις διάφορες δραστηριότητες (αθλήματα, τέχνες, μουσικές δραστηριότητες) κατά τη διάρκεια των σχολικών ωρών π.χ. μέσω του Προγράμματος ΔΡΑΣΕ+, των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, μέσω προγραμμάτων/εργαστηρίων από κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς/φορείς κ.ά. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Μονάδα<br>ΕΠΑΑ |
| | 3. Συνέχιση-επέκταση του Προγράμματος στήριξης παιδιών ευάλωτων ομάδων σε δραστηριότητες δημιουργικής απασχόλησης σε απογευματινό χρόνο. | ΕΑΥΠ |
| **7. Υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης φαινομένων βίας και ενδυνάμωσης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.** | 1. Αξιοποίηση των Προγραμμάτων που έχουν εγκριθεί όπως αναφέρεται στη Δραστηριότητα 1.2.3 (π.χ. βιωματικά εργαστήρια, θεατρικές παραστάσεις κ.ά.). | ΔΔΕ |
| | 2. Ενίσχυση και επέκταση σε μεγαλύτερο αριθμό νηπιαγωγείων του πιλοτικού προγράμματος ενισχυτικής διδασκαλίας με δεύτερο νηπιαγωγό, για υποστήριξη παιδιών με δυσκολίες προσαρμογής, στο πλαίσιο της πρώιμης παρέμβασης και πρόληψης από την προσχολική εκπαίδευση. | ΔΔΕ |
| | 3. Συνέχιση-επέκταση εφαρμογής προληπτικών προγραμμάτων σε συνεργασία με την ΑΑΕΚ που αφορούν στην πρώιμη παιδική ηλικία όπως π.χ. το Προληπτικό Πρόγραμμα για στήριξη παιδιών πρώιμης παιδικής ηλικίας. | ΕΑΥΠ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΚΟΑ<br>Σύνδεσμοι Γονέων<br>Σχολικές Εφορείες<br>ΘΟΚ<br>Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου<br>ΜΚΟ | Μήνας 1-48 | - Αριθμός δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν από τις σχολικές μονάδες. (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>- Αριθμός παιδιών ευάλωτων ομάδων που έλαβαν στήριξη από το Πρόγραμμα της ΕΑΥΠ (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά). |
| ΚΟΑ<br>Σύνδεσμοι Γονέων<br>Σχολικές Εφορείες<br>Κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί οργανισμοί/φορείς | Μήνας 13-24 | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 1-48 | |
| Κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί οργανισμοί/φορείς | Μήνας 13-48 | -Αριθμός προγραμμάτων πρόληψης φαινομένων βίας και ενδυνάμωσης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας που πραγματοποιήθηκαν (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή ανά σχολική χρονιά).<br><br>-Αριθμός σχολείων που ενισχύθηκαν με δεύτερο νηπιαγωγό (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή ανά σχολική χρονιά). |
| ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΠΙ<br>ΥΕΨ | Μήνας 1-48 | |
| ΔΔΕ<br>ΑΑΕΚ | Μήνας 1-48 | |

# ΠΥΛΩΝΑΣ 4:
## Μηχανισμοί παρακολούθησης και υλοποίησης των Πολιτικών και καταγραφής φαινομένων Βίας

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **1. Συντονισμός και συνεργασία όλων των σχετικών με τη βία δομών του ΥΠΑΝ.** | 1.Θεσμοθέτηση Διατμηματικής Επιτροπής του ΥΠΑΝ για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας στα σχολεία που θα συνεδριάζει τρεις φορές τον χρόνο ή και έκτακτα όποτε χρειαστεί, με σκοπό τη συζήτηση των θεμάτων βίας και τον συντονισμό των ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων Τομέων/Υπηρεσιών/Τμημάτων του ΥΠΑΝ. | ΟΑΣ (ΥΠΑΝ) |
| | 2. Δημιουργία διατμηματικών ομάδων εργασίας για οργάνωση και προώθηση ενεργειών που θα απορρέουν από τις αποφάσεις της Διατμηματικής Επιτροπής | ΟΑΣ (ΥΠΑΝ) |
| | 3. Συμμετοχή Λειτουργών από τις διάφορες Δομές/Τμήματα/ Υπηρεσίες του ΥΠΑΝ σε επιμορφωτικές δράσεις που μπορεί να διοργανώνονται από μία Δομή/Τμήμα/Υπηρεσία για σκοπούς αλληλοενημέρωσης, επιμόρφωσης και συντονισμού. | ΟΑΣ (ΥΠΑΝ) |
| **2. Δημιουργία ηλεκτρονικού περιβάλλοντος για καταχώριση περιστατικών βίας και παραβατικότητας.** | 1 Δημιουργία ηλεκτρονικού περιβάλλοντος το οποίο θα περιλαμβάνει τις εξής λειτουργίες:<br>i. Καταχώριση περιστατικών βίας και παραβατικότητας.<br>ii. Παρακολούθηση της διαχείρισης των περιστατικών από τις Αρμόδιες Διευθύνσεις/Υπηρεσίες.<br>iii. Εξαγωγή αναφορών (reports). | ΥΠΑΝ (Ηλεκτρονική Διοίκηση Εκπαίδευσης και Αγωγής - eΔΕΑ) |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΠΙ<br>ΥΕΨ<br>ΟΑΠ<br>ΕΑΥΠ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΥΣΕΑ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ | Μήνας 1-12 | -Αριθμός συνεδριάσεων της Διατμηματικής Επιτροπής που πραγματοποιήθηκαν.<br><br>-Αριθμός συναντήσεων Ομάδων Εργασίας που πραγματοποιήθηκαν.<br><br>-Αριθμός Λειτουργών άλλων Δομών/Τμημάτων/Υπηρεσιών που συμμετείχαν σε επιμορφώσεις κάποιας άλλης Δομής/Τμήματος/Υπηρεσίας. |
| ΠΙ<br>ΥΕΨ<br>ΟΑΠ<br>ΕΑΥΠ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΥΣΕΑ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ | Μήνας 12-48 | |
| ΠΙ<br>ΥΕΨ<br>ΟΑΠ<br>ΕΑΥΠ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΥΣΕΑ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ | Μήνας 1-48 | |
| ΠΙ<br>ΥΕΨ<br>ΟΑΠ<br>ΕΑΥΠ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>ΥΣΕΑ<br>ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ | Μήνας 1-48 | -Ολοκλήρωση δράσης εντός του καθορισμένου χρονικού διαστήματος του ενός χρόνου.<br><br>- Αριθμός περιστατικών που καταχωρήθηκαν στο ηλεκτρονικό σύστημα. |

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **3.Αξιοποίηση ερευνητικών δεδομένων.** | 1.Δημιουργία ενιαίου συστήματος διαχρονικής συλλογής, κωδικοποίησης και ανάλυσης δεδομένων και αναφοράς βασικών αποτελεσμάτων για τις μορφές και την έκταση της βίας στη σχολική μονάδα, μέσω εργαλείου, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιείται διαχρονικά από τη σχολική μονάδα για διερεύνηση της έκτασης και των μορφών της βίας στο σχολείο και καταγραφής των απόψεων των μαθητών/μαθητριών και γονιών, για μέτρα πρόληψης και διαχείρισης της βίας στο σχολείο. | ΠΑ.ΒΙ.Σ. Ανάδοχος έρευνας 2020-2023 |
| | 2. Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και εισηγήσεων που προέκυψαν στις τρεις φάσεις διεξαγωγής της Παγκύπριας έρευνας με τίτλο: "Δημιουργία μηχανισμού συλλογής δεδομένων σχετικά με το φαινόμενο της βίας στο σχολείο". | ΠΑ.ΒΙ.Σ |
| | 3. Ανάπτυξη κατάλληλων προγραμμάτων στήριξης, θεραπείας ή συμβουλευτικής στη βάση των παρατηρήσεων και των ερευνητικών δεδομένων που συλλέχθηκαν, ούτως ώστε να μπορούν να επιλύονται έγκαιρα και αποτελεσματικά όλα τα θέματα που προκύπτουν στις σχολικές μονάδες. | ΥΕΨ<br>ΥΣΕΑ |
| | 4. Αξιοποίηση δεδομένων που συλλέγονται από έρευνες όπως PISA, TIMSS, HBSC, TALIS και PIRLS. | ΠΙ |
| | 5. Δημιουργία ερωτηματολογίου για συλλογή δεδομένων από τους/τις μάχιμους εκπαιδευτικούς σε σχέση με την εφαρμογή των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής και εισηγήσεις για ενσωμάτωση δράσεων. | ΚΕΕΑ |
| **4. Λήψη νομικών και διοικητικών μέτρων για πρόληψη και διαχείριση της βίας στο σχολείο.** | 1. Μελέτη του νομικού πλαισίου, κυπριακού και ευρωπαϊκού, σχετικά με τη λήψη νομικών ή/και διοικητικών μέτρων για διασφάλιση του δικαιώματος του παιδιού να λαμβάνει υπηρεσίες ψυχολογικής αξιολόγησης, στήριξης και θεραπείας στις περιπτώσεις που οι επαγγελματίες αξιολογούν ότι αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον του, αλλά δεν υπάρχει συγκατάθεση του ενός ή και των δύο γονέων/κηδεμόνων. | ΟΑΣ (ΥΠΑΝ) |
| **5. Εφαρμογή Πολιτικών και Πρωτοκόλλων σε επίπεδο σχολικής μονάδας.** | 1. Γνωστοποίηση και παρουσίαση της αντιρατσιστικής πολιτικής, της πολιτικής για τον σχολικό εκφοβισμό (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού) και άλλων πολιτικών σχετικών με τη βία (π.χ. νέα ενιαία πολιτική), με σαφήνεια και συστηματικότητα στους/στις μαθητές/μαθήτριες, στην έναρξη της κάθε σχολικής χρονιάς από τον/την Υπεύθυνο/Υπεύθυνη Τμήματος, προκειμένου να δοθεί ο χρόνος στους/στις Υπεύθυνους/Υπεύθυνες Τμημάτων για συζήτηση των διαφόρων κανόνων και πολιτικών με τους/τις μαθητές/μαθήτριές τους. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 2. Παρακολούθηση της εφαρμογής πολιτικών και κανόνων σε κάθε σχολική μονάδα από τους/τις Επιθεωρητές/Επιθεωρήτριες των Σχολείων ή και τους/τις Επαρχιακούς/Επαρχιακές. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |
| | 3. Διασύνδεση των πολιτικών του ΥΠΑΝ για τη βία και παραβατικότητα, με τα υφιστάμενα Πρωτόκολλα συνεργασίας με άλλους φορείς. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| | Μήνας 1-48 | - Δημιουργία συστήματος διαχρονικής συλλογής, κωδικοποίησης και ανάλυσης δεδομένων εντός του χρονικού πλαισίου υλοποίησης.<br><br>- Επικαιροποίηση του συστήματος διαχρονικής συλλογής, κωδικοποίησης και ανάλυσης δεδομένων ανά τακτά χρονικά διαστήματα.<br><br>- Δημιουργία ερωτηματολογίου για εκπαιδευτικούς.<br><br>- Αριθμός ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από εκπαιδευτικούς. |
| | Μήνας 1-9 | |
| Κυβερνητικές Υπηρεσίες (π.χ. ΥΨΥΠΕ) | Μήνας 9-20 | |
| ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ | Μήνας 9-48 | |
| Επιστημονικός Σύμβουλος/ Επιστημονική Επιτροπή | Μήνας 12-48 | |
| Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>Επίτροπος Νομοθεσίας | Μήνας 12-48 | - Πραγματοποίηση συναντήσεων Ομάδας Εργασίας και απορρέοντα. |
| | Στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς | - Ποσοστό σχολικών μονάδων που παρουσίασαν τις πολιτικές στους/στις μαθητές/ μαθήτριες στην έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ανά σχολική χρονιά).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων που αξιολογήθηκαν από τους/τις Επιθεωρητές/ Επιθεωρήτριες για τον βαθμό εφαρμογής πολιτικών και κανόνων (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά).<br><br>- Ποσοστό σχολικών μονάδων που υιοθέτησαν στον μέγιστο βαθμό τις πολιτικές και τους κανόνες (Ο δείκτης μπορεί να μετρηθεί σε παγκύπρια βάση, ή και ανά επαρχία, ή και ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά σχολική χρονιά). |
| | Μήνας 1-48 | |
| ΥΔΔΤ-Αστυνομία<br>ΑΑΕΚ | Μήνας 1-48 | |

# ΠΥΛΩΝΑΣ 5:
## Δημιουργία συνεργειών με άλλους φορείς

| ΔΡΑΣΕΙΣ | ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ |
|---|---|---|
| **1.Συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, με κοινωνικούς εταίρους και οργανισμούς για κοινοποίηση των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής και συνεργασία για την προώθηση ενός κοινού στόχου για συμπεριληπτικά ασφαλή σχολεία, που σέβονται όλες τις μορφές διαφορετικότητας και αναπηρίας και αντιστέκονται σε κάθε μορφή βίας ή εκφοβισμού ή ρατσισμού.** | 1. Διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης του κοινού σε συνεργασία με ΜΜΕ και οργανώσεις γονέων/κηδεμόνων, μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικών για παρουσίαση της ΕΣ και των στόχων που τέθηκαν, καθώς και των θεματικών για την πρόληψη και διαχείριση του φαινομένου της βίας στο σχολείο. | Γραφείο Τύπου ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών |
| | 2. Επικοινωνία με τους προέδρους των τμημάτων Δημοσιογραφίας των Πανεπιστημίων με σκοπό την εισαγωγή μαθήματος ορθού τρόπου χειρισμού, επικοινωνίας και προβολής ευαίσθητων θεμάτων, όπως είναι αυτά της βίας στα σχολεία, στον κλάδο της Δημοσιογραφίας στα Πανεπιστήμια της Κύπρου. | Γραφείο Τύπου ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών |
| | 3. Προσφορά εκπαιδεύσεων με θέμα τον ορθό τρόπο χειρισμού, επικοινωνίας και προβολής ευαίσθητων θεμάτων, όπως είναι αυτά της βίας στα σχολεία, για τους/τις δημοσιογράφους της Κύπρου, ούτως ώστε τα θέματα αυτά να προβάλλονται με τρόπο που να μην φέρνει σε δύσκολη θέση το θύμα ή να προωθεί περαιτέρω βία. | Γραφείο Τύπου ΥΠΑΝ<br>Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών |
| | 4. .΄Εκδοση οδηγιών προς τα ΜΜΕ για τον τρόπο επικοινωνίας θεμάτων σχετικά με τη σχολική βία, τα οποία θα ελέγχονται προκειμένου να προστατεύονται προσωπικά δεδομένα και ευαίσθητα θέματα. | Αρχή Ραδιοτηλεόρασης |
| **2. Ανάπτυξη συνεργειών για το θέμα της πρόληψης και διαχείρισης της βίας στο σχολείο.** | 1. Προώθηση συνεργασιών του ΥΠΑΝ σε τοπικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. | ΠΙ |
| **3. Συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες του κράτους, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινοτικές Οργανώσεις ΜΚΟ και Φορείς.** | 1. Περαιτέρω συνεργασία με Υπηρεσίες οι οποίες υλοποιούν δράσεις και ενέργειες συναφείς με τη σχολική βία και περαιτέρω συνεργασία με τις υπηρεσίες για αλληλοπροώθηση των εν λόγω δράσεων (και εντός της σχολικής μονάδας), με στόχο να αυξηθεί η γνωστοποίηση, το ενδιαφέρον και η συμμετοχή στις διάφορες δράσεις. Διευκρίνιση και γνωστοποίηση του ρόλου της κάθε Υπηρεσίας προκειμένου να είναι ξεκάθαρες οι αρμοδιότητες των ομάδων και να μην υπάρχει αλληλοκάλυψη των αρμοδιοτήτων και των ενεργειών. | ΔΔΕ<br>ΔΜΓΕ<br>ΔΜΤΕΕΚ |

| ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ | ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ |
|---|---|---|
| ΜΜΕ<br>ΠΣΟΓΚΔΚΝ<br>ΠΣΟΣΓΣΔΕ<br>ΠΣΟΣΓΔΣΜΕ<br>ΠΣΕΜ<br>Παιδοβουλή<br>ΠΟΕΔ<br>ΟΕΛΜΕΚ<br>ΟΛΤΕΚ | Μήνας 9-12 | - Αριθμός εκστρατειών ενημέρωσης του κοινού που υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με ΜΜΕ και οργανώσεις γονέων/κηδεμόνων, μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικών (συνολικά).<br><br>- Αριθμός Εταίρων που ενεπλάκησαν στις εκστρατείες.<br><br>- Αριθμός μαθημάτων και εκπαιδεύσεων που εντάχθηκαν στα αναλυτικά προγράμματα στον κλάδο της δημοσιογραφίας στα πανεπιστήμια της Κύπρου, με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων για τον τρόπο επικοινωνίας θεμάτων σχολικής βίας.<br><br>- Ποσοστό ΜΜΕ που έλαβαν τον οδηγό για τον τρόπο επικοινωνίας θεμάτων σχετικά με τη σχολική βία (Ο δείκτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετρήσει το ποσοστό των εφημερίδων, τηλεοπτικών σταθμών, ραδιοφωνικών σταθμών, περιοδικών, που έλαβαν το υλικό με τις καλές πρακτικές, σε παγκύπρια βάση). |
| Πανεπιστήμια<br>Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού | Μήνας 20-32 | |
| ΠΙ<br>ΥΣΕΑ<br>ΥΕΨ<br>ΠΑ.ΒΙ.Σ.<br>Επιτροπή ΠΚΣΚΠ<br>ΟΑΠ | Μήνας 13 και στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς | |
| Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού<br>Πανεπιστήμια<br>Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα | Μήνας 13-48 | |
| ΥΚΕ<br>ΥΨΥΠΕ<br>Αστυνομία<br>Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης<br>ΜΚΟ<br>Ευρωπαϊκοί και Διεθνείς φορείς | Μήνας 1-48 | - Αριθμός συνεργασιών που θα αναπτυχθούν. |
| ΥΚΕ<br>ΥΨΥΠΕ<br>Αστυνομία<br>Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Κοινωνικοί Λειτουργοί της Γειτονιάς)<br>ΜΚΟ | Μήνας 1-48 | - Αριθμός Υπηρεσιών οι οποίες υλοποιούν δράσεις και ενέργειες συναφείς με τη σχολική βία με τις οποίες αναπτύχθηκε συνεργασία (συνολικά). |